

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

Studijní program: 6202 - Hospodářská politika a správa
Studijní obor: - Pojišťovnictví

Indický pojistný trh
Analýza a porovnání s českým pojistným trhem

Insurance market of India
Analysis and comparison with Czech insurance market

DP-PO-KPO-2008 19
Zuzana VOBOŘILOVÁ

Vedoucí práce: Ing. Moc Radek, Ph.D. KPO
Konzultant: Vijayanti Varadarajan The Oriental Insurance Co. Ltd.

Počet stran 78

Datum odevzdání: 9. května 2008

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci dne 9. května 2008

Podpis:.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Radku Mocovi, Ph.D. a Ing. Karině Mužákové za jejich připomínky a poskytnutí cenných rad při zpracování této diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala rodičům, přátelům a dalším, kteří mě v mém úsilí podporovali a pomáhali mi při vypracovávání diplomové práce.

Resumé

Ve své diplomové práci na téma Indický pojistný trh a jeho porovnání s českým pojistným trhem se snažím analyzovat trh pojištění v Indické republice, zejména trh neživotního pojištění, a porovnat ho s trhem českým. První část práce stručně pojednává o historickém vývoji země a jeho pojistného trhu, a seznamuje čtenáře se základními ukazateli země. Druhá část se zabývá indickým podnikatelským prostředím, jmenovitě politickým a ekonomickým prostředím. Popisuje domácí i zahraniční vztahy, regulační prostředí, demografické souvislosti, stav monetární a fiskální politiky a problémy, se kterými se země potýká. Třetí kapitola je věnována situaci na indickém trhu neživotního pojištění v roce 2006 – 2007. Podrobněji rozebírá hráče na trhu neživotního pojištění, analyzuje hlavní produkty, distribuční kanály a současný zajistný trh. Čtvrtá část se zabývá prognózou budoucích let zejména v souvislosti s aktuálně probíhající deregulací sazeb pojistného a restrikcemi stále omezující vstup zahraničních subjektů na indický trh. Pátá část popisuje současný stav na českém pojistném trhu. V poslední kapitole je dána do kontextu předešlá analýza obou trhů a konfrontovány hlavní ukazatele reprezentující trh neživotního pojištění.

Summary

My thesis is focused on the analysis of the Indian insurance market and its comparison to the Czech insurance market, especially the non-life insurance type. In the first section of the thesis is a short elaboration about the history of the country and its insurance market to be found. The second one analyses the Indian corporate environment, with focus on economy and state policies. It describes its internal and foreign relations, demographic context, monetary and fiscal policies and problems of the country. The third section analyses Indian non-life insurance market in years 2006-2007. It details the main competitors of the market, their products, distribution channels and present re-insurance market. The fourth section addresses the prognosis for the upcoming years in context with the ongoing deregulation of the insurance rates and restrictions for the admission of foreign subjects to the Indian market. The fifth section describes present state of the Czech market. The final section puts analyses of the markets to perspective with the main indicators of the non-life insurance market.

Klíčová slova

POJISTNÝ TRH	insurance market
POJIŠŤOVNA	insurance company
POJIŠTĚNOST	insurance penetration
NEŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	non-life insurance
PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ	premium / premium written
SAZBA POJISTNÉHO	premium rate
DEREGULACE SAZEB POJISTNÉHO	detariffication
ZAJISTNÝ TRH	re-insurance market

Obsah

PODĚKOVÁNÍ.....	5
RESUMÉ	6
SUMMARY	7
KLÍČOVÁ SLOVA.....	8
OBSAH.....	9
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ.....	11
ÚVOD	12
1 ZÁKLADNÍ INFORMACE.....	14
1.1 HISTORIE INDICKÉ REPUBLIKY	14
1.2 STRUČNÁ HISTORIE INDICKÉHO POJIŠŤOVNICTVÍ	16
2 PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ.....	18
2.1 POLITICKÉ PROSTŘEDÍ	18
2.1.1 Regulační prostředí.....	18
2.1.2 Zákonné prostředí.....	19
2.1.3 Domácí politika	19
2.1.4 Zahraniční vztahy.....	20
2.1.5 Indie a mezinárodní organizace.....	22
2.2 EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ.....	22
2.2.1 Demografie	24
2.2.2 Lidský kapitál	24
2.2.3 Globálně se začleňující ekonomika	25
2.2.4 Zlepšující se monetární a fiskální politika	25
2.2.5 Problematická infrastruktura	26
2.2.6 Dispozice sektoru služeb	26
2.2.7 Průmyslové odvětví.....	27
3 INDICKÝ TRH NEŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ 2006 – 2007	29
3.1 HISTORICKÝ KONTEXT	31
3.1.1 Éra kolonizace	31
3.1.2 Znárodnění.....	31
3.1.3 Liberalizace	32
3.2 REGULOVANÝ TRH VS. POJISTNÉ PRODUKTY	32
3.2.1 Detarifikace změny hybnosti trhu	32
3.2.2 Dědictví regulovaného trhu produktů.....	33
3.3 HLAVNÍ SUBJEKTY NA TRHU NEŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ.....	35
3.3.1 Státní pojišťovny	37
3.3.2 Soukromé pojišťovny	38
3.3.3 Zahraniční společnosti.....	39
3.4 DISTRIBUCE POJIŠTĚNÍ.....	41
3.5 INDICKÝ ZAJISTNÝ TRH	43
3.5.1 Subjekty na straně poptávky po zajištění	44
3.5.2 Subjekty na straně nabídky zajištění	45
3.5.3 Indický teroristický pool.....	46
3.6 PRODUKTOVÁ ANALÝZA.....	47
3.6.1 Pojištění motorových vozidel	47
3.6.2 Pojištění majetku.....	48
3.6.3 Neživotní pojištění osob – úrazové a soukromé zdravotní pojištění	48

3.6.4	Námořní pojištění.....	49
3.6.5	Odpovědnostní pojištění	49
4	INDICKÝ TRH NEŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ – PROGNÓZY DALŠÍCH LET	51
4.1	DEREGULACE	51
4.2	ZAHRANIČNÍ MAJETKOVÁ ÚČAST	52
4.3	MAKLÉŘSKÝ DISTRIBUČNÍ KANÁL	52
4.4	POVINNÁ CESE ZAJISTNÝCH OBCHODŮ	53
4.5	HNACÍ FAKTORY RŮSTU POJIŠTĚNÍ OBYVATELSTVA	53
4.6	HNACÍ FAKTORY RŮSTU POJIŠTĚNÍ PODNIKATELSKÝCH RIZIK.....	54
5	ČESKÝ POJISTNÝ TRH	55
5.1	HISTORIE ČESKÉHO POJIŠŤOVNICTVÍ.....	55
5.1.1	Znárodnění.....	56
5.1.2	Liberalizace trhu – vývoj po roce 1989	56
5.2	LEGISLATIVA A POJIŠŤOVNICTVÍ V ČR	57
5.2.1	Právní předpisy platné pro oblast pojišťovnictví v ČR	57
5.2.2	Nové právní předpisy.....	58
5.2.3	Počet pojišťoven na pojistném trhu	58
5.3	MAKROEKONOMICKÝ VÝVOJ V ČR V ROCE 2006	61
5.3.1	Vývoj pojistného trhu	62
5.4	MAKLÉŘSKÝ DISTRIBUČNÍ KANÁL V ČR.....	65
5.4.1	Pojišťovací makléři.....	65
5.5	SITUACE NA ČESKÉM ZAJISTNÉM TRHU	67
6	POROVNÁNÍ ČESKÉHO A INDICKÉHO POJISTNÉHO TRHU	69
	ZÁVĚR.....	74
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	76
	SEZNAM PŘÍLOH.....	78

Seznam použitých zkratk a symbolů

apod.	a podobně
atd.	a tak dále
AJ	anglický jazyk
BPJ	Bharatiya Janata Party
BPO	Business Prosess Outsourcing
CZK	Czech Crown; česká koruna
D&O	Directors and Officers Liability Insurance; pojištění odpovědnosti manažerů a statutárních orgánů
E&O	Errors and Omissions Insurance; pojištění odpovědnosti za chyby a omyly = profesní odpovědnostní pojištění
FDI	Foreign Direct Investments; přímé zahraniční investice
GIC	General Insurance Corporation of India;
HDP	hrubý domácí produkt
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development; Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj
IMF	International Monetary Fund; Mezinárodní měnový fond
INR	Indian Rupee; indická rupie
IRDA	Insurance Regulatory and Development Authority;
IT	informační technologie
km ²	kilometr čtvereční
např.	například
mj.	mimo jiné
NŽP	neživotní pojištění
Ob.	obyvatel
př. n. l.	před naším letopočtem
PSUs	Public Sector Undertakings; státní podniky
RBI	Reserve Bank of India; indická centrální banka
SAARC	South Asian Association for Regional Cooperation; Sdružení zemí jižní Asie pro regionální spolupráci
SME	Small and Media Enterprises; malé a střední podniky
TAC	Tariff Advisory Committee; Rada dohlížejí na stanovení sazebníku cen pojištění
tn.	to znamená
UN	United Nations Organisation; Organizace spojených národů (OSN)
UPA	United Progressive Alliance
USD	United States Dollar; americký dolar
WHO	World Health Organization; Světová zdravotnická organizace
WTO	World Trade Organization; Světová obchodní organizace
ŽP	životní pojištění

Úvod

Indická republika je zemí s tržní ekonomikou, přesto však stále plánuje dle nastaveného vzoru v pětiletých cyklech. Podle všech výsledků se indická ekonomika dostala do fáze vysokého růstu, i když její tempo stále nestačí hlavnímu kontinentálnímu ekonomickému rivalovi, Číně. Dvěma hlavními pilíři udržení vysokého růstu je udržení finanční disciplíny a vysokých investic do ekonomiky. Vláda ustanovená v roce 2004 si uvědomuje, že jedním z hlavních motorů hospodářského růstu jsou přímé zahraniční investice a jejich tempo přílivu se v posledních dvou letech výrazně zvětšilo. Stále však existují značné bariéry jako je např. zákaz či omezení investování ve specifických oblastech ekonomiky, které zásluhou těchto omezení značně zaostávají.

Přestože nebylo pojišťovnictví v Indii donedávna považováno za klíčovou oblast růstu domácí ekonomiky, dnes je situace poměrně odlišná. Od roku 2000, kdy začala postupná liberalizace trhu, se významně reformuje i segment pojištění a dochází tak k jeho každoročnímu stále vyššímu růstu. Rok 2007 byl jednoznačně pro indický pojistný průmysl jedním z nejvzrušivějších let, co se reformních procesů týče, přesto však stále zůstává dost regulovaný. Omezené jsou především zahraniční subjekty usilující o zvýšení dosavadního limitu zahraniční majetkové účasti ve společném indicko-zahraničním podniku. Krom restrikcí nastavených vládou je rozvoj trhu brzděn dalšími faktory, které ač možná mohou znít jednoduše a logicky, jsou podstatné pro pochopení stávající situace, ve které se indický pojistný trh nachází.

Jelikož žádná česká literatura nebyla k dané tématice doposud zpracována, staly se mým „pomocníkem“ při práci na tomto tématu diplomové práce, která se ze své největší části věnuje indickému trhu neživotního pojištění, zejména zahraniční internetové stránky. Nepostradatelným zdrojem byly precizně zpracované internetové stránky dozorového a regulačního orgánu dohlížejícího na domácí pojistný trh, *the Insurance Regulatory and Development Authority*, který uveřejňuje ve svém měsíčníku „*Journal*“ detailní analýzu dat všech tržních subjektů a informace o současném dění na trhu pojištění, a bezkonkurenčně zpracované výroční zprávy dvou minulých let. Práce je též inspirovaná řadou reportů a analýz významných

světových pojišťoven a zajišťoven jako je společnost Lloyd's, a články zahraničních ekonomických internetových portálů.

Mým cílem je podrobněji seznámit čtenáře se současnou situací na indickém trhu neživotního pojištění, pojednat o období znárodnění a liberalizace pojistného trhu, nastínit stávající politickou situaci a zahraniční vztahy Indie se sousedními zeměmi, její ekonomické a regulační prostředí, a veškeré ostatní faktory, které zásadně ovlivňovaly a ovlivňují současný stav indického pojistného trhu. Kapitola věnovaná produktové analýze rozebírá zejména ty druhy pojištění, které jsou z hlediska předepsaného pojistného v segmentu neživotního pojištění ty nejvýkonnější. Analýza produktů je dána do kontextu s v Indii od roku 1994 probíhající deregulací sazeb pojistného, která měla zásadní vliv na vývoj pojistného trhu několika posledních let.

Část textu je vyčleněna detailnímu rozboru hráčů na indickém pojistném a zajištěním trhu a makléřskému distribučnímu kanálu, uvádí jejich silné a slabé stránky ovlivňující jejich současnou pozici na trhu ve vztahu k předepsanému pojistnému. Poslední kapitola věnovaná indickému trhu neživotního pojištění se pokusí nastínit stručnou prognózu budoucích let v souvislosti s dříve analyzovanými tématy. Dále následuje obdobná analýza českého pojistného trhu, jehož smyslem je udržet koncepci analýzy indického trhu neživotního pojištění. A v konečné fázi je mou snahou, vezme-li se v úvahu historická, politická, ekonomická, demografická a geografická rozdílnost obou zemí, porovnat a zhodnotit vybrané ukazatele českého a indického pojistného trhu.

1 Základní informace

1.1 Historie Indické republiky

Nejstarší známky lidské kultury v Indii sahají do 3. tisíciletí př. n. l. Od poloviny 2. tisíciletí př. n. l. byla Indie obydlena indoevropským obyvatelstvem. Do této doby se také datuje první sociální rozdělení do kast. Od 5. století př. n. l. se v zemi šířil buddhismus, který byl ve středověku vytlačen hinduismem a od 16. století se od západu prosazoval islám.

Již od konce 15. století se na indickém pobřeží zakládaly první evropské obchodní osady a posléze kolonie. V 16. století vznikla britská Východoindická společnost, která začala systematicky kolonizovat celý Indický subkontinent. Vyvrcholením tohoto procesu byl vznik Britské Indie v 19. století. Proti koloniální nadvládě Británie se ve 20. století zvedl lidový odpor, jehož nenásilnou podobu symbolizoval Móhandás Gándhí.

V roce 1947 byla Britská Indie rozdělena na Západní Pákistán a Východní Pákistán (dnešní Bangladéš) a Indii. Ústavou z roku 1950 je samostatná Indie demokratickou republikou. Problémem mezi Pákistánem a Indií byla po celou druhou polovinu 20. století oblast Kašmíru, na který si dělaly nárok obě země. Dodnes je Kašmír politicky rozdělen. [23]

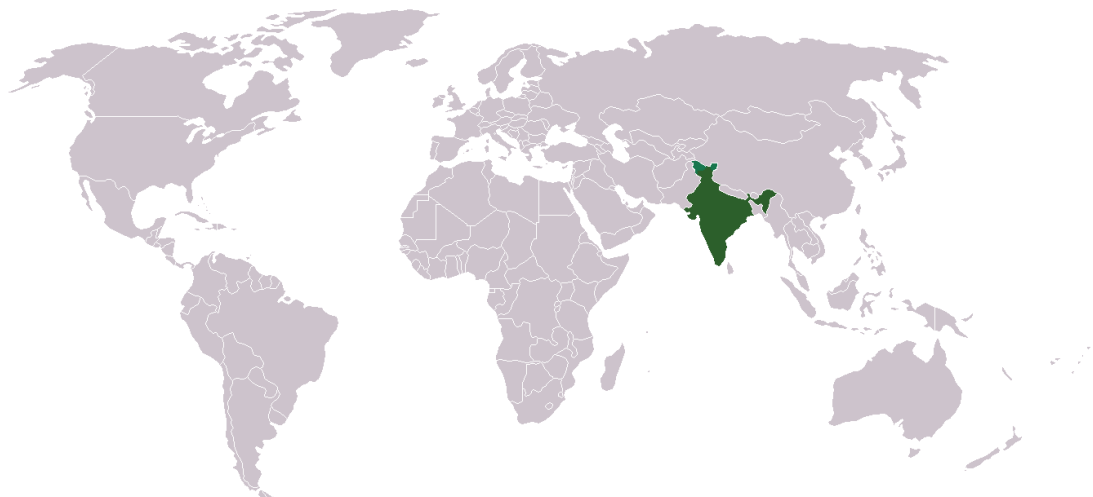
Oficiální název:	Indická republika
Hlavní město:	Nové Dillí
Celková rozloha:	3 287 263 km ² (7. na světě)
Počet obyvatel:	1,129 miliardy (2. na světě) ¹
Hustota zalidnění:	344 ob. / km ²

---

¹ Zdroj: [cit. 24.2.2008]. Dostupné z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html#People>>

Geografická poloha – sousední státy: Pákistán, Afghánistán, Čína, Nepál, Bhútán, Barma a Bangladéš.

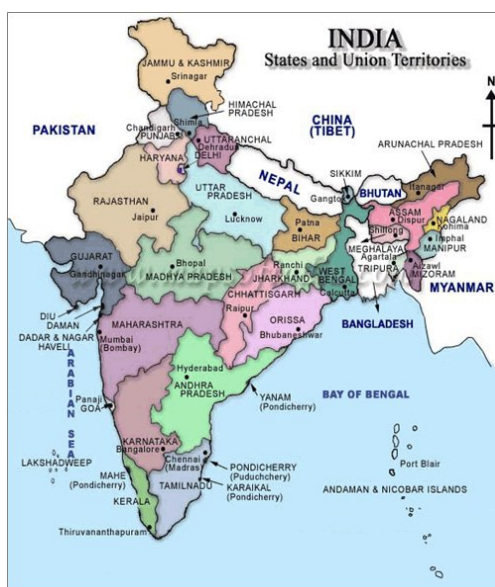
Obrázek 1 – Geografické umístění Indie

Zdroj: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Indie>>

Indická republika je dnes administrativně rozdělena na 28 svazových států s vlastní volenou vládou, 7 svazových teritorií včetně území hlavního města a téměř 593 okresů.

Obrázek 2 – Administrativní rozdělení Indické republiky

Zdroj: <http://www.homeodarius.cz/pictures/novinky07_2/19.04.07/01b.gif>

Úřední jazyk

Nejdůležitějším jazykem pro národní, politickou a obchodní komunikaci je angličtina. Národním jazykem je prohlášena hindština, kterou ovládá přes 30 % obyvatelstva. Rozšířenými jazyky jsou také bengálština a urdština. Mimo ně indická ústava uznává dalších 15 místních jazyků.

Národnostní složení

Indoárijská skupina (72 % - Hindustáni, Bengálci, Gudžaráthové, Paňdžábcí, Urjici, Maráthové aj.), následuje drávidská (25% - Tamilové, Telugové a Kannadové, Malajámci aj.), dále Mundové a horské skupiny v Himálaji.

Indickou národní měnou je Indická rupie (INR); 1 USD = 41.487 INR (2007).²

Hlavní průmyslová odvětví: Textilní, chemické, potravinářské, dopravní zařízení, těžební, stavební, software. [23]

1.2 Stručná historie indického pojišťovnictví

Během 190 let prošlo indické pojišťovnictví obratem ve svém vývoji doslova o celých 360 stupňů. Od původně plně konkurenčního prostředí, přes fázi znárodnění zpět k částečně deregulovanému trhu.

Indické životní pojištění sahá svou historií až do roku 1818, kdy *Oriental Life Insurance Company* zahájila v Kalkatě svou činnost, aby uspokojila potřeby evropské komunity, která tam v té době působila. Důležité milníky ve vývoji životního pojištění:

1912 – první zákonná listina upravující obchod s životním pojištěním (*the Indian Life Assurance Companies Act*);

1928 – zákon umožňující vládě shromažďovat údaje o životním i neživotním pojištění (*the Indian Insurance Companies Act*);

1938 – zákon o pojišťovnictví; sjednocení dřívějších legislativních ujednání v pozměněné podobě s cílem ochrany zájmu pojištěných osob (*the Insurance Act*);

---

² Zdroj: [cit. 30.4.2008]. Dostupné z: < <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html#People> >

1956 – 245 domácích a zahraničních pojišťovacích společností a spořitelů bylo převzato ústřední vládou a znárodněno.

Historie majetkového pojištění se datuje do dob průmyslové revoluce, která probíhala v západní Evropě a jejímž následkem vrostl zaoceánský obchod 17. století. Roku 1850 byla v Kalkatě založena britská *the Triton Insurance Company Ltd.*, jakožto první pojišťovna poskytující pojištění majetku. Několik důležitých let vztahujících se k vývoji majetkového pojištění:

1907 – založena pojišťovna *the Indian Mercantile Insurance Ltd.* poskytující všechny druhy majetkového pojištění;

1957 – ustanovena „Rada majetkového pojištění“ (*the General Insurance Council*), hlavní dozorový orgán „Indické asociace pojišťoven“ (*the Insurance Association of India*);

1968 – novela zákona o pojištnictví vymezující investování pojišťoven a stanovující minimální rozpětí platební schopnosti (míru solventnosti). Dále byla ustanovena dozorčí rada (*the Tariff Advisory Committee*) dohlížející na stanovení sazebníku cen pojištění.

1972 – na základě zákona o znárodnění majetkového pojištění (*the General Insurance Business (Nationalization) Act*) byl znárodněn sektor majetkového pojištění s účinností od 1. ledna 1973. Celkem 107 pojišťoven bylo seskupeno a splynulo ve čtyři pojišťovací společnosti: *the National Insurance Company Ltd.*, *the New India Assurance Company Ltd.*, *the Oriental Insurance Company Ltd.* a *the United India Insurance Company Ltd.* [35]

Do roku 1999 na pojistném trhu nepůsobily žádné soukromé pojišťovací instituce. V roce 1999 indická vláda vydala zákon (*the Insurance Regulatory and Development Authority Act*), který představil nově zřízený regulační orgán – Insurance Regulatory and Development Authority (IRDA) a který zároveň dereguluje současný trh pojištění a umožňuje vstup soukromým pojišťovnám na trh. [41]

2 Podnikatelské prostředí

2.1 Politické prostředí

Indická republika, jakožto nejlidnatější světová demokracie, je založena na britském parlamentním modelu, jejíž kořeny sahají do 16. století, tedy do doby, kdy Východoindická společnost započala se systematickou kolonizací na celém Indickém subkontinentu. Vyvrcholením tohoto procesu byl vznik Britské Indie v 19. století.

Indie je země velká nejen svou rozlohou, ale též svou kulturní tradicí, pestrostí místních jazyků, náboženství a kontrastujícím si přesvědčením obyvatelstva. Složitost indického politického a regulačního prostředí je velkou měrou připisována těmto vzájemně si konkurujícím faktorům.

2.1.1 Regulační prostředí

V porovnání s regionálním průměrem a i přes svou pověst si Indie stojí velmi dobře při výkonu kontroly korupce a tvorbě právních norem. Přesto však nelze popřít fakt, že je země obklopena poměrně vysokou úrovní politické nestability.

Nehledě na různorodost společenské skladby je v zemi pevně stanovený a závazný institucionální rámec, který zahrnuje právní systém, dohled nad kapitálovým trhem a bankovní dohled. Nicméně efektivita a účinnost těchto institucí může být sporná především díky závažným trhlinám, které regulační prostředí vykazuje – jako například nedostatečnou legislativu v oblasti ochrany osobních dat. Krom toho je v Indii poměrně dobře rozvinuto korupční prostředí, ke kterému přispěla existence spleť regulací zjednodušit. Koncentrace na implementaci těchto potřebných změn však celkově brzdí legislativní proměnu, která ústí ve velmi pomalé tempo zákonodárné moci. [7]

„Musíme náš ekonomický systém udělat tak průhledný a otevřený, jak jen to bude možné. Musíme se soustředit na zásadní problémy jako je příslušnost korporace, tržní příležitosti a na duševní vlastnictví a jeho právní ochranu.“

Narayana Marthy, Infosys Technologies, India, WEF Summit, (2004)

Zdroj: [cit. 20.2.2008]. Dostupné z: Lloyd's, India 2010 – A Lloyd's View, June 2007.

2.1.2 Zákonné prostředí

Indická republika je nezávislý stát federativního typu s poměrně širokými pravomocemi jednotlivých států. Je založen na principu parlamentní demokracie s pluralitním systémem politických stran a nezávislé justici.

Indie má nezávislý systém soudní moci s prvky podobnými anglosaským zemím. Indický soudní systém tvoří samostatný a jednotný systém soudních dvorů, které spravují jak státní tak soukromé právo. Průběh soudních procesů je obecně považován za spravedlivý, to však často ústí v nedořešené a odložené případy, které prodlužují celou proceduru uzavření procesu.

Ačkoliv je prokázáno, že se Indové stávají více opatrní ve vedení sporů, především sporů v souvislosti s pojištěním odpovědnosti z provozu vozidla, je tato úroveň v rámci indické populace celkově nízká. V závislosti na to, poptávka po odpovídající pojistné ochraně zůstává skromná. [27]

2.1.3 Domácí politika

Během napínavých voleb roku 2004 se ukázala jako největší politická formace „Indický národní kongres“. Tato strana utvořila vládní koalici, *the United Progressive Alliance (UPA)*, společně s celou řadou menších regionálních stran a s podporou komunistické strany všeobecně známou jako „*Left Front*“.

Indická politická situace je neklidná, komplikovaná a často vede ke krátkodobým vládám na regionální i celostátní úrovni. Je zde také široká propast mezi sliby vlády, které se zavázala splnit, a možnostmi současné legislativy a byrokracie, které jsou hlavními brzdami implementace. Předpokládá se, že koalice UPA zůstane u vlády i přesto, že se jeví jako nestabilní a vývoj ekonomické reformy se předvídá jako neurčitý.

Rychlost liberalizace indické ekonomiky bude záležet na schopnosti politických lídrů zabývat se sociálním programem své země. Legislativní změny mají tendenci procházet velmi pomalu a to díky byrokratickým překážkám, které je potřeba překonat. [7],[27]

2.1.4 Zahraniční vztahy

Indickým vztahům se zahraničím již od minulosti dominují vyostřené a bez znalosti místních poměrů těžko pochopitelné vztahy s Pákistánem a v poslední době s Bangladéšem. Vztahy Indie se Spojenými státy americkými a s Čínou se v několika posledních letech vylepšily.

Pákistán

Vztahy mezi Indií a Pákistánem se vždycky jevily jako krizové. Dvě země, které proti sobě od roku 1947 vedly tři války, se jen těsně se vyhnuly čtvrté válce v roce 2002. Společné vztahy se značně urovnaly během předsednictví vlády „*Indické lidové strany*“ (BPJ), která se zasadila o mírová jednání s Islamabadem.

Indie a Pákistán představují vzájemné nesmiřitelné rivaly od dob rozpadu Britské Indie. Vedly mezi sebou řadu ozbrojených konfliktů a válek, přičemž nejzásadnějším sporným bodem je hraniční území oblasti Jammu-Kašmír. Indie a Pákistán jsou dnes již několik let v mírovém procesu, který učinil obrovský pokrok ve snížení válečného napětí mezi oběma zeměmi a který je založen na ujednání, že Pákistán bude přísněji kontrolovat teroristické operace a že Indie bude v dobré víře vyjednávat o budoucnosti Kašmíru. Hlavní problém, tedy situace v Kašmíru, však zůstává stále nedořešen. To má za následek přetrvávající a stavu odpovídající napětí. Spekuluje se, že dokud se Indie s Pákistán definitivně neusmíří a dokud Pákistán nedobojuje

své soukromé bitvy s vlastními „démony“, Indie nikdy nedosáhne svého potenciálu – jak ekonomického, tak geopolitického. Krom toho se tvrdí, že ani tyto dvě věci se nemohou udát bez trvalého dořešení poměrů v Kašmíru. [22],[26]

Bangladéš

Dříve dosti vřelý vztah Indie k dalšímu velkému sousednímu státu, muslimskému Bangladéši, se začal zhoršovat v roce 2001, kdy převzala moc „*Indická lidová strana*“, jejíž původní politický program je založen na nacionalismu a obraně tradičních hinduistických hodnot. Ačkoliv ne zcela, vztahy se opět vylepšily nástupem současné vlády (*Congress Party*). Předmětem sporu je pocit Bangladéšanů, že Indie sehrává roli „velkého bratra“ vůči jejím menším sousedům. Nicméně, oba národy společně spolupracují v řadě různých záležitostí, jako například na vylepšení povodňové výstrahy a pohotovosti. [7]

Čína

Navzdory nedůvěře přetrvávající od dob Sino-indické války v roce 1962 a pokračujícím hraničním neshodám v Kašmíru, se sino-indické vztahy obrovsky zlepšily. Obě země usilují o snížení napětí na obou stranách hranice, o rozvoj obchodu a kulturních vazeb a kompletní urovnání vztahů. V roce 2003 Indie formálně uznala Tibet jako část Čínské lidové republiky, načež Čína v roce 2004 uznala Sikkim (nejmladší stát Indie, který byl do roku 1975 samostatným královstvím) jako část Indie. [7]

Spojené státy americké

Během celé doby studené války byly vztahy největší demokracie světa s tou nejlidnatější poměrně komplikované a rozhodně ne dobré. Spojené státy se ve své regionální politice soustředily na spolupráci s Pákistánem, což samozřejmě vedlo k indickému odklonění se od kontaktů s USA a navázání užší spolupráce se SSSR. Vzájemné vztahy se začaly zlepšovat až během druhého volebního období Billa Clintona. V roce 1997 Indii navštívila Madeleine Albright, což představovalo první návštěvu amerického ministra zahraničí po čtrnácti letech.

Paradoxně až indický jaderný test provedený v květnu 1998 přivedl tyto dvě země ke konstruktivnímu dialogu, který svojí intenzitou i rozsahem předčil veškeré

předcházející vztahy těchto dvou zemí v posledních 50 letech. Spojené státy mají spoustu důvodů s Indií spolupracovat obecně, ne jenom v dnešní době dosti diskutované jaderné oblasti – ať už se jedná o to, že Indie je nejlidnatější demokracií světa s početným muslimským obyvatelstvem, regionální mocnost, která v Asii představuje protiváhu Číně, či může napomáhat americkým zájmům na Středním Východě, či prostě významný ekonomický partner a ještě významnější potenciální trh.

Vzájemné vztahy USA a Indie jsou v současné době bezesporu na jejich historickém vrcholu. Prezident USA akceptuje Indii jako jadernou mocnost, jako důležitého hráče v oblasti a jako spojence. Indie za to naopak podporuje USA, otevírá svůj rozsáhlý trh americkým firmám a tvoří protihráče ambicím Číny v Asii. [7],[36]

2.1.5 Indie a mezinárodní organizace

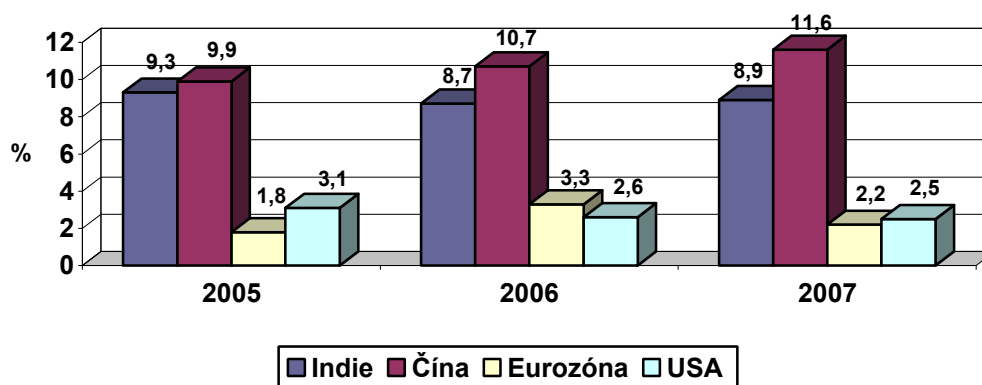
Indie je členem hlavních mezinárodních organizací, zahrnující: Organizaci spojených národů (UN), Mezinárodní banku pro obnovu a rozvoj (IBRD), Mezinárodní měnový fond (IMF), Světovou zdravotnickou organizaci (WHO) a Světovou obchodní organizaci (WTO). Dále je součástí Sdružení zemí jižní Asie pro regionální spolupráci (SAARC), britského Společenství (Commonwealth), skupiny „G 77“ a „G 20“.

2.2 Ekonomické prostředí

Indická ekonomika pracovala po desetiletí pod úrovní svého potenciálu. Sociální politika a mocný byrokratický aparát potlačili rozvoj nastupující éry podnikání. Po rozpadu Sovětského svazu bylo nutné přeorientovat své obchodní vztahy jiným směrem. To, v souvislosti s dalšími vnějšími faktory dalo podnět k vlně ekonomických reforem.

Následné zavádění reforem pozvedlo během 2. poloviny 90. let indický domácí produkt tak, že na počátku nového tisíciletí Indie předešla, s výjimkou Číny, další velké ekonomické bloky. [3]

Obrázek 3 VÝVOJ MEZIROČNÍHO RŮSTU REÁLNÉHO PRODUKTU VÝZNAMNÝCH SVĚTOVÝCH EKONOMIK (2005 – 2007)

Zdroj: Euroekonom.cz – ekonomický portál [online]. [cit. 5. 4. 2008]. Dostupné z: <http://www.euroekonom.cz/grafy-svet.php>

V návaznosti na změnu vývoje hospodářské politiky, jsou indické podnikatelské prostředí a šance na další růst ovlivňovány několika hlavními faktory. Tyto parametry ukazují, že i přesto že ekonomika v průměru roste a vyvíjí se, je na druhé straně bržděna neefektivností a byrokracií. Tyto faktory (viz. Tabulka 1) musí být překonány, aby indické hospodářství mohlo v budoucnu dosahovat odpovídajících výkonů. [7]

Tabulka 1 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ MOŽNOST RŮSTU INDICKÉ EKONOMIKY

Příznivé faktory	Nepříznivé faktory
<ul style="list-style-type: none"> příznivá demografie Zlepšující se lidský kapitál Globálně integrovaná ekonomika Zlepšující se makroekonomická a fiskální stabilita Mix chráněné průmyslové výroby a konkurenceschopného sektoru služeb 	<ul style="list-style-type: none"> Nedostatky v infrastruktuře Rozvíjející se regulační prostředí Průhledný, ale přetížený právní systém

Zdroj: [cit. 5. 4. 2008]. Dostupné z: <Lloyd's. India 2010 – A Lloyd's View. June 2007>

2.2.1 Demografie

Ekonomický růst závisí, mezi jinými faktory, na zásobě vysoce kvalifikované pracovní síly. Z hlediska celkového počtu obyvatel stojí Indie za Čínou jako druhá na světě s ročním nárůstem zhruba o 1,5%. Indická populace se skládá z přibližně 0,8 miliardy lidí v produktivním věku, což činí přibližně 63% z celkového počtu obyvatel. Nedávný průzkum společnosti „The Boston Consulting Group“ prozradil, že je Indie předurčena mít kolem roku 2020 největší přírůstek pracující populace (ve stáří 15 až 59 let) v porovnání s dalšími velkými hospodářskými mocnostmi. To by mohlo v důsledku vést k tvorbě nových pracovních míst, stejně tak jako k růstu nezaměstnanosti a nebo snížení platů. [9],[29]

Další výzkum naznačuje, že v letech 1980 až 2000, přibližně 210 milionů Indů překročilo hranici chudoby (tj. práh 1,5 amerického dolaru na den). Během předcházejících dvaceti let počet chudých lidí vzrostl asi o 93 milionů. V porovnání s rokem 1994, kdy se pohybovalo 34% Indů pod prahem chudoby, jich bylo v roce 2000 „pouze“ 28%. Lze tedy dojít k závěru, že přírůstek indické populace bude mít spíše pozitivní charakter. [9]

2.2.2 Lidský kapitál

Hospodářský růst přesto nezávisí pouze na množství dostupného faktoru práce, ale stále více na kvalitě pracovního vstupu. V tomto směru má Indie před sebou ještě dlouhou cestu. Ačkoliv je celková gramotnost dospělé populace poměrně nízká (přibližně 61%), země rodí velké množství kvalifikovaných pracovníků z rozmanitých oborů, kterým vládnou zejména vědci, trénovaní IT specialisté, technici a inženýři, z nichž mnoho mluví plynně anglicky. V Indii je zhruba 380 univerzit a 1500 výzkumných institucí a pracovišť, na kterých ročně odpromuje 200 tisíc inženýrů, 300 tisíc neinženýrských technických pracovníků a 9 tisíc PhD. studentů. Jinak řečeno, zatímco se na jedné straně vynořuje široký počet vysoce kvalifikované pracovní síly, na druhé straně propasti strádají specifické oblasti nedostatkem. [7]

2.2.3 Globálně se začleňující ekonomika

Vstupem do WTO v roce 1995 Indie otevřela dveře svého hospodářství ostatním světovým ekonomikám. Objem obchodu podílející se na hrubém domácím produktu je v porovnání s dalšími asijskými státy poměrně nízký. Od doby politického konsensu o dalším uvolňování obchodu jsou vyhlídky na hlubší světovou integraci slibnější. Krom toho, velikost a potenciál pro růst domácího trhu jsou jedny z nejvýznamnějších faktorů odrážejících zájem zahraničních investorů v Indii. Nedávné diskuze (např. s Čínou, Singapurem a Thajskem) ohledně dohod o rozšiřování obchodu svědčí o rozhodnutí Indie získat další přístup ke světovým trhům. Jakmile se Indie stane klíčovou součástí řetězce celosvětové nabídky, některé z jejích společností se projeví jako silné jednotky mezinárodního trhu.

2.2.4 Zlepšující se monetární a fiskální politika

Z původně vysoké a přetrvávající míry inflace, která se držela do 90. let, se v posledních letech snížila a ustálila na hladině kolem 5%. Aby centrální banka (*the Reserve Bank of India* – autorita dohlížející na peněžní politiku Indie) mohla nadále úspěšně udržovat relativně nízkou cenovou hladinu, bude potřeba vylepšení v oblasti fiskální politiky. Vysoký rozpočtový deficit je dědictvím expanzivní fiskální politiky, kterou vláda prosazovala koncem 80. let. [4]

Aby se zabránilo dalšímu růstu veřejných výdajů, byly ve státním rozpočtu učiněny podstatné škrty v tzv. „rozvojových výdajích“. Jedná se například o výdaje v oblasti infrastruktury, které od počátku 90. let postupně poklesly na pouhé 1% HDP. Souběžně například „nerozvojové výdaje“, zejména na úroky státního dluhu, průběžně vzrostly.

Vláda zahájila kroky k upevnění fiskální politiky. S cílem snížit celkový schodek byl v roce 2002 přijat zákon upravující problematiku daňové oblasti a správy státního rozpočtu (*the Fiscal Responsibility and Budget Management Act*). V květnu 2005 byla představena národní daňová soustava, která by též měla přispět k vyrovnaní státního rozpočtu. [7]

2.2.5 Problematická infrastruktura

Následkem trvalého nedostatku příjmů do státního rozpočtu poklesly státní výdaje během let tak, že způsobily velmi vážné újmy na infrastruktuře. Ačkoliv má Indie jeden z nejrozsáhlejších dopravních systémů na světě, sektor neustále trpí obrovským objemem škrtů, které by snad již v blízké budoucnosti měly razantně polevit.

„V roce 2002 utratila Čína v sektoru energetiky, stavebním, dopravy, telekomunikací a nemovitostí 260 miliard USD, čili 20% svého HDP. V porovnání s tím, Indie vydala pouhých 31 miliard, což odpovídá 6% jejich HDP.“

Chrtán Ahya, Chief economist, Morgan Stanley, (2004)

Zdroj: [cit. 5.4.2008]. Dostupné

z: <<http://edition.cnn.com/2004/WORLD/asiapcf/09/03/india.eye.infra/index.html>>

Vláda stojí před těžkým rozhodnutím, kam umístit investiční zdroje. Podle ministerského předsedy Manmohana Sigha Indie potřebuje kolem 150 miliard USD, aby mohla jednorázově zafinancovat rozvoj zejména železniční, letecké a námořní infrastruktury. Avšak zajistit potřebnou částku pouze ze státních rozpočtových zdrojů, je nemožné. Proto indická vláda představila nový nástroj financování, který stojí na veřejně-soukromé spolupráci v dopravním sektoru. [7]

Odvětví dopravy je, vedle veřejného sektoru a zemědělství, jednou ze tří nejvýše postavených priorit, které je vláda odhodlaná řešit. Nedostatek dopravních sítí je hlavním důvodem, jež brání prudkému rozvoji průmyslové výroby v nejchudších indických regionech, které bohužel ekonomicky stagnují.

2.2.6 Dispozice sektoru služeb

V posledních letech se na celkovém ekonomickém růstu podílel největší měrou indický sektor služeb. V roce 2006 dosáhl svého rekordního růstu 10,3% oproti předcházejícím pěti letům, kdy průměrný růst činil 8,6%. Téměř jednou polovinou se

na jeho růstu podílely služby v oblasti hotelnictví, dopravy a telekomunikací. K celkovému růstu HDP přispěl sektor služeb asi třemi čtvrtinami. [21]

Existuje několik dalších důvodů, proč sektor služeb přispívá k vyššímu ekonomickému růstu více než odvětví průmyslu. Zejména proto, že v průmyslovém sektoru existují určité bloky, které brání jeho růstu. Podle průmyslových výrobců omezují (z jejich pohledu rušivé) regulace trhu domácí i zahraniční investory a brání tak rozšíření produkce, kterou by rádi pokryli a vyhověli potřebám exportu. Dále pak vysoce omezující pracovní právo donutilo průmyslové podniky outsourcovat některé z výrobních aktivit, což způsobilo pokles celkového výstupu průmyslového sektoru.

2.2.7 Průmyslové odvětví

V Indii vznikly rozmanité průmyslové sektory, ve kterých má největší zastoupení průmysl automobilový, železárenský a ocelářský, textilní a oděvní, farmaceutický, chemický a petrochemický, těžební, telekomunikační, energetický, IT, zdravotnictví a biotechnologie. Dnes je Indie v postavení vedoucí zdrojové základny pro světové producenty v oblasti průmyslu automobilového, farmaceutického, IT a sektoru BPO³, výzkumu a vývoje, a strojírenství.

Konkurenceschopný sektor IT a outsourcingu

Na velmi vysoké úrovni si v Indii stojí sektor IT, softwaru a BPO. Díky outsourcingu objemově hodně narostl výzkum a vývoj v high-tech sektorech jako je biotechnologie a farmaceutický průmysl. To dalo vzniknout stovkám tisíců nových pracovních míst. Jako novému sektoru se outsourcingu podařilo vyhnout se dusivým státním regulacím. IT, softwarové a outsourcingové společnosti jsou osvobozeny od nařízení vlády omezující a upravující pracovní právo jako například pevně stanovená pracovní doba a přesčasy v jiných oblastech. Do IT průmyslu je povolen příliv přímých zahraničních investic, ačkoliv v téměř všech ostatních sektorech jsou zahraniční investice přísně omezeny a někde i zcela zakázány. V roce 2002 IT sektor pojal 15% z celkového přílivu přímých zahraničních investic. Je diskutabilní, zda by byl sektor schopen takového rozjezdu bez zmíněných zahraničních investic. [7]

---

³ BPO z AJ *business process outsourcing*.

Rychle se zlepšující automobilový průmysl

Další významnou oblastí je automobilový průmysl, který prošel od počátku liberalizace trhu v 80. letech významnými změnami. V roce 1994 bylo umožněno zahraničním investorům začít tuto oblast financovat, což způsobilo obrovský nárůst objemu produkce a pracovní produktivity. Automobilový průmysl narostl zhruba o 30%, v letech 2003-2004 dopomohl vývozu zboží v hodnotě 1 miliardy amerických dolarů v porovnání s rokem 2002-2003 v hodnotě 760 milionů. Ačkoliv ceny poklesly, díky obrovské poptávce zůstala úroveň zaměstnanosti stabilní. Pokračující regulované ceny na dokončené automobily ochraňují domácí producenty od světové konkurence, čímž způsobují sektor méně efektivní než by ve skutečnosti mohl být. [7],[24]

Zaostávající trh spotřebního zboží

Na konci průmyslového spektra stojí sektor spotřební elektroniky. Trh je stále zatížen regulovanými cenami, daněmi a nařízeními, které způsobují indické spotřební zboží nekonkurenceschopné jak cenami tak i kvalitou vůči světovým konkurentům. Následkem úplného zákazu přímých zahraničních investic a extrémně nízkou produktivitou práce, je indický maloobchodní potravinářský průmysl považován za nejméně konkurenční trh subkontinentu. [7]

3 Indický trh neživotního pojištění 2006 – 2007

V roce 2005 byla na indickém trhu neživotního pojištění velikost předepsaného pojistného ve velikosti 4,85 miliard USD, což z Indie činí 27. největší trh na světě z hlediska velikosti předepsaného pojistného v neživotním pojištění.⁴

Indický trh neživotního pojištění v současné době zaostává za jeho hlavním ekonomickým rivalem, Čínou, především z důvodu zásadních změn čínského hospodářství – větší urbanizace⁵, počet vlastníků automobilů a důraz na průmyslovou výrobu. Navíc Čína začala s procesem liberalizace pojistného trhu podstatně dříve. Nicméně výkon hospodářského růstu Indie je vzhledem k celosvětovému měřítku velmi silný.

Celosvětově vzrostlo pojistné v NŽP významně během několika posledních let. Klíčovým faktorem, který růstu napomohl, byl teroristický útok 11. září 2001 na Světové obchodní centrum.

Tabulka 2 **CELOSVĚTOVÁ VELIKOST PŘEDEPSANÉHO POJISTNÉHO (2004-2006)**

Předepsané pojistné (v milionech USD)			
Rok	Neživotní(2)	Životní	Celkem
2004	\$1,397,522	\$1,866,636	\$3,264,158
2005	1,442,258	2,003,557	3,445,816
2006	1,514,094	2,209,317	3,723,412
(1) Před zajištěním			
(2) Zahrnující úrazové a nemocenské pojištění			

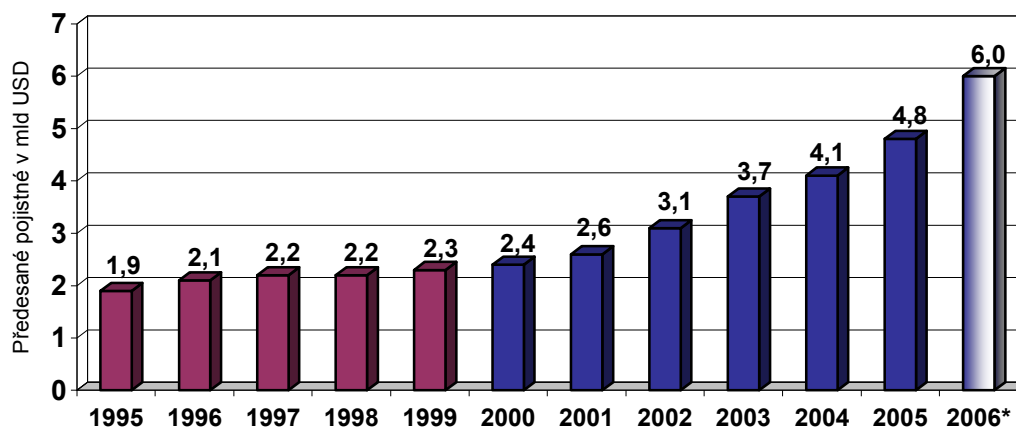
Zdroj: Insurance Information Institute [online]. [cit. 5. 4. 2008]. Dostupné z: http://www.iii.org/media/facts/statsbyissue/international/?table_sort_743690=2

⁴ Lloyd's. India 2010 – A Lloyd's View. June 2007, s. 18.

⁵ Proces koncentrace obyvatelstva do měst a s tím související změny kultury v nejširším slova smyslu. Zdroj: [cit. 20. 4. 2008]. Dostupné z: <http://urbanizace.wz.cz/urbanizace/co-je-to-urbanizace>

Předepsané pojistné NŽP roste V Indii během posledního desetiletí rok od roku více; zejména od roku 2000, kdy se odstartoval proces liberalizace pojistného trhu. Průměrný roční růst v letech 1995 – 1999 dosáhl přibližně 5%, od roku 2000 do roku 2006 zhruba 15%.

Obrázek 4 VELIKOST PŘEDEPSANÉHO POJISTNÉHO (1995 – 2006) V MLD. USD

* odhadovaná velikost pro rok 2006 na základě velikosti předepsaného pojistného 1. čtvrtletí roku 2006.

*Zdroj: India 2010. A Lloyd's Overview [online]. [cit. 5. 4. 2008]. Dostupné z:
<<http://www.lloyds.com/marketintelligence>>*

Současný stav indického pojistného trhu je silně ovlivněn a neodmyslitelně spjat s dobou znárodnění a liberalizace. V dalším textu bude nejprve představen historický vývoj trhu, poté zanalyzován proces liberalizace ze čtyř hledisek; a to z pohledu produktového, tržních subjektů, distribuce pojištění, a zajištění. Nakonec vyhodnocen dopad liberalizace na produktovou základnu. V další hlavní části práce bude nastíněn předpokládaný vývoj trhu do roku 2010.

3.1 Historický kontext

3.1.1 Éra kolonizace

První indická neživotní pojišťovna *the Triton Insurance Company* byla založena roku 1850, vlastněna a spravována britskými kolonizátory. V roce 1938 byl schválen první zákon o pojišťovnictví, který specifikoval pojistný obchod včetně dozoru nad pojišťovnami. Do té doby byly neživotní pojišťovny pod záštitou zákona o podnicích (*the Companies Act*) z roku 1866.

3.1.2 Znárodnění

Po získání nezávislosti v roce 1947 implementovala indická vláda ekonomický model založený na sovětském systému národního plánování. Pojišťovnictví se nepovažovalo za strategicky důležité a tak původně nebylo součástí plánovaného znárodnění. V roce 1950 byl zákon o pojišťovnictví z roku 1938 pozměněn a ve své novele představil tzv. tarifní výbor (*Tariff Committee*), který spadal pod kontrolu Rady neživotního pojištění jakožto orgán Indické asociace pojišťoven. Tarifní výbor byl tak vlivný, že se stal brzy známý jako „tvůrce sazeb“, které v podstatě až dodnes ovlivňují výkon celého pojistného trhu.

V roce 1968 byl tarifní výbor nahrazen dozorčí radou (*the Tariff Advisory Committee*) dohlížejší na stanovení sazebníku cen pojištění. Tento nový orgán byl navržen především z důvodu nezávislosti; aby vědecky řídil a nezávisle přistupoval k tvorbě sazebníků.

Roku 1972 bylo indické neživotní pojištění zcela znárodněno. Každá ze 107 neživotních pojišťoven byla přiřazena k jedné ze čtyř dceřiných společností GIC: *National, Oriental, United India a New India*. V počátcích znárodnění roku 1972 byla nezávislost TAC celkem sporná. Pozorovatelé popsaly TAC jako „služebníka státních podniků“. Vrcholné vedení těchto znárodněných pojišťoven totiž převzalo ty nejvyšší posty ve zmiňované dozorčí radě TAC a tak stanovované sazby pojistného ne úplně odrážely ceny tržní. [7]

3.1.3 Liberalizace

V roce 1991 začalo postupné uvolňování pojistného. O tři roky později byla vydána zpráva o současném stavu indického pojistného průmyslu, která doporučila rozsáhlé změny, které by opět rozhýbali konkurenci uvnitř pojistného trhu.

Tato doporučení byla uvedena do praxe skrz zákon o IRDA z roku 1999. Díky tomu byl zejména odstraněn monopol, jehož výhod mohla po léta užívat GIC státní pojišťovna a zajišťovna. Tento zákon úspěšně znovu nastolil legislativu z roku 1938 (viz kapitola 1.2). A již následující rok byly uděleny první povolení prvním soukromým pojišťovnám.

Detarifikace⁶ jako proces deregulace sazeb pojistného byla výrazněji zaznamenána v roce 2005 v oblasti námořního pojištění, deregulace sazeb majetkového pojištění a pojištění motorových vozidel bylo naplánováno na začátek roku 2007. Avšak pojistitelům nebylo povoleno až do roku 2008 dělat jakékoliv změny pojistných podmínek pro již existující produkty, aby se vyhnulo případným zmatkům v počáteční fázi deregulace. Zajišťovna GIC snížila povinné procento cese pojištěných rizik do zajištění z 20 na 15 procent. [40]

3.2 Regulovaný trh vs. pojistné produkty

Následující sekce má za cíl podat stručný přehled o produktové struktuře, zkušenostech nedávného růstu, deregulaci a možných budoucích oblastech růstu.

3.2.1 Detarifikace změny hybnost trhu

Vývoj směrem k plně deregulovanému sektoru neživotního pojištění začal rokem 1994, když byly odstraněny regulované ceny úrazového pojištění. V letech 1994 – 2006 vyvinula deregulace sazeb jistý pokrok v oblasti námořního pojištění. Nicméně v sekci pojištění motorových vozidel, požární, odpovědnostní při pracovních

---

⁶ Detarifikace (z AJ *detariffication – the free-price regime, a reduction in premium rates, a price reduction, a price deregulation*) je cenová deregulace s cílem snížení cen pojistného.

úrazech a nemocech z povolání a pojištění podnikatelských a průmyslových rizik zůstaly ceny až donedávna regulované státem – podílejí se zhruba 2/3 na celkovém předepsaném pojistném. Od roku 2007 však již žádný druh pojištění není cenově regulovaný s výjimkou odpovědnostního pojištění za škody při provozu vozidel. Předpokládá se, že tento poslední cenově regulovaný produkt bude liberalizován v roce 2008, přestože to ještě nebylo oficiálně potvrzeno.

Nové, cenově deregulované třídy pojistných obchodů jsou stále předmětem jistých produktových omezení; smluvní podmínky již existujících produktů se nesmí změnit. Dozorový orgán IRDA restrikce zdůvodnil tak, že se trh lépe vyhne zmatkům, a uvedl, že omezení budou odstraněna do května roku 2008. Důvodem oddálení možné přeměny smluvních podmínek byla myšlenka, že pojistitelé budou mít dost času přizpůsobit stávající pojistné produkty novým cenám a tržním podmínkám. [40]

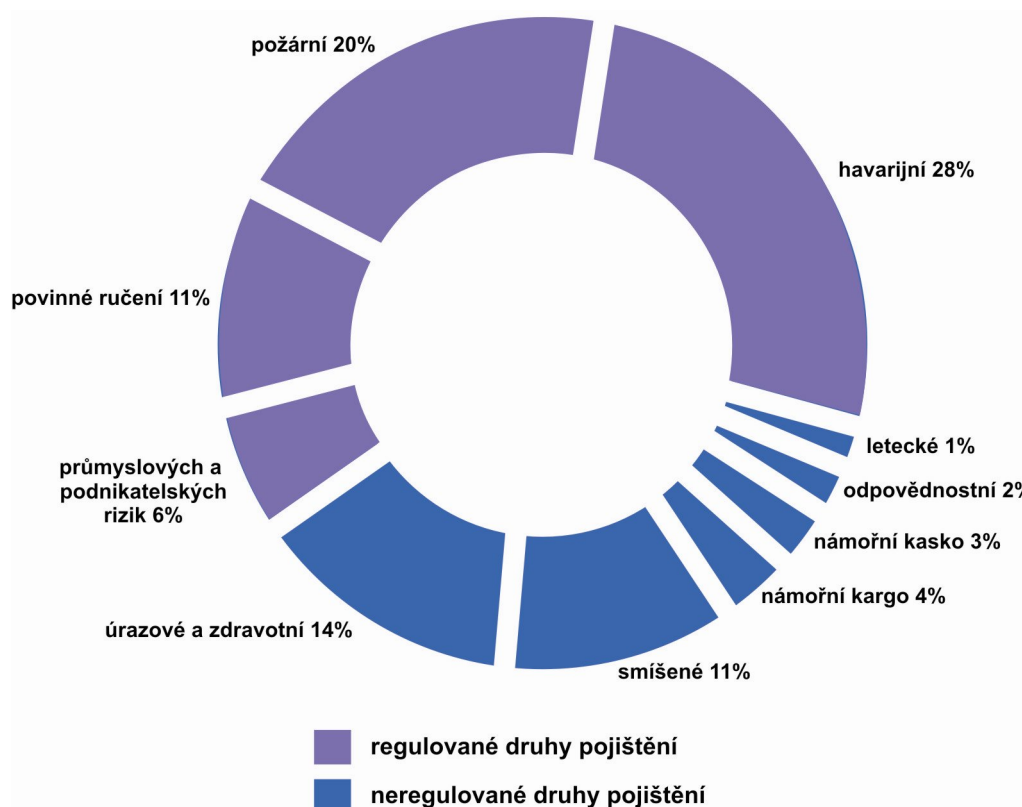
Kromě již zmíněných produktových omezení, nebylo pojistitelům povoleno snížit ceny produktů v případě požárních rizik ne více než o 49% a ne více než o 20% u havarijního pojištění bez souhlasu dozorového orgánu (IRDA). Zatímco tyto opatření nezabrání poklesu cenové konkurence, na druhou stranu rozhodně vytvoří administrativní bariéru rapidnímu pádu cen. [7]

3.2.2 Dědictví regulovaného trhu produktů

Poslední kolo detarifikace je významnější než by se mohlo zdát. Ačkoli indický dozorový a regulační orgán (IRDA) se deregulační politikou zabýval od roku 1994, kolem dvou třetin veškerého pojistného NŽP na indickém trhu neživotního pojištění zůstalo regulováno až do začátku roku 2007.

Graf níže dokumentuje jednotlivé podíly cenově regulovaných a neregulovaných druhů pojištění z celkového předepsaného pojistného v roce 2006.

Obrázek 5 **PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ vs. REGULOVANÉ A NEREGULOVANÉ DRUHY POJIŠTĚNÍ (2006)**

Zdroj: India 2010. A Lloyd's Overview [online]. [cit. 5. 4. 2008]. Dostupné z:
<<http://www.lloyds.com/marketintelligence>>

Do roku 2006 byly deregulovány ceny pojistného pouze u specializovaných druhů komerčních pojištění jako je například pojištění letecké, námořní a profesní odpovědnosti. A nechaly za sebou rozsáhlý hlavní proud pojištění jako pojištění motorových vozidel, požární, a podnikatelských a průmyslových rizik. Produkty s regulovanými sazbami pojištění donedávna pokrývaly většinu trhu, navíc silně ovlivňují i současné oceňování již neregulovaných druhů.

Sofistikovaní pojistníci jsou si vědomi, že pojistitelé profitují i na produktech dosud cenově regulovaných. Jednou z metod, kterou pojistitelé z pohledu výnosů

zatraktivnili např. požární pojištění, bylo použití tzv. balíčkových produktů. Tímto způsobem dali pojistitelé dohromady produkty cenově neregulované s cenově regulovanými, tudíž se v nabídce spotřebitelům objevili mimořádné sazby i u produktů s volně konkurenčními cenami, které samozřejmě odráží ceny skutečné a jsou tudíž vyšší než pevně stanovené státem. Toto, díky svým nízkým cenám, v uvozovkách ztrátové podnikání je křížově podpořeno obchodem s deregulovanými cenami a tak je celkový finální zisk nakonec vyšší než se počítalo.

Strategie produktových balíčků a tím způsobená podpora mezi produkty cenově regulovanými a neregulovanými umožnila indickému pojistnému trhu významně posílit jak v tarifovaný tak netarifovaný obchod v roce 2006 oproti roku 2005. [7]

3.3 Hlavní subjekty na trhu neživotního pojištění

Konkurence jako součást indického pojistného trhu byla opět představena v roce 2000 při příležitosti udělování licencí prvním soukromým pojišťovnám. Současně byla povolena zahraniční majetková účast ve společném indicko-zahraničním podniku s maximálním limitem 26% zahraničního kapitálu.

Indická vláda se rozhodla pro reformu pojistného sektoru hned z několika důvodů:

1. Ačkoliv státní pojišťovací instituce enormně přispěly k rozšíření povědomí o pojistné ochraně a dopomohly rozšíření trhu, je jisté, že rozsah jejich působnosti je stále omezen – omezená produktová řada a nedostačující služba spotřebiteli;
2. rapidní ekonomický růst 90. let byl z velké části podpořen prosperujícím sektorem pojišťovnictví;
3. je zřejmé, že kdyby nebyl indický pojistný trh vystaven celosvětovým ekonomickým vývojovým trendům a dostatečné konkurenci, nikdy by Indie nedosáhla potenciál, který vlastní. Proto byl trh pojištění otevřen účastníkům soukromého a zahraničního sektoru s jistým zabezpečením ve smyslu velikosti majetkových účastí v komerčních pojišťovnách.

Na indickém trhu neživotního pojištění působí tři hlavní druhy organizací: státní podniky (PSUs⁷), soukromé pojišťovny a specializované instituce – z toho:

státní podniky jsou čtyři:

National Insurance Co. Ltd.,
Oriental Insurance Co. Ltd.,
United India Insurance Co. Ltd.
a New India Assurance Co. Ltd.,

devět soukromých pojišťovacích společností:

Bajaj Allianz General Insurance Co. Ltd.,
Cholamandalam General Insurance Co. Ltd.,
HDFC-CHUBB General Insurance Co. Ltd.,
ICICI Lombard General Insurance Co. Ltd.,
IFFCO Tokio General Insurance Co. Ltd.,
Reliance General Insurance Co. Ltd.,
Royal Sundaram Alliance Insurance Co. Ltd.,
Tata AIG General Insurance Co. Ltd.,
Star Health & Allied Insurance Co. Ltd.⁸

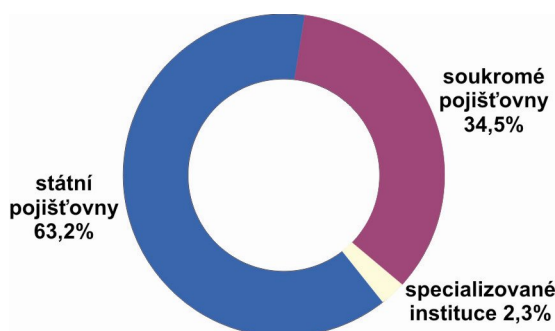
a dvě specializované instituce, z nichž jedna je zaměřena výhradně na exportní a garanční pojištění (the Export Credit Guarantee Corporation of India Ltd.), zatímco druhá je pojišťovna specializující se na zemědělské pojištění (the Agriculture Insurance Company of India Ltd. V květnu 2007 bylo uděleno povolení dalším dvěma společným podnikům Apollo DKV Insurance Co. Ltd. a Future Generali India Insurance Co. Ltd., které však pro svou krátkodobou působnost na indickém trhu nebudou do další analýzy zahrnuty. [21],[40]

---

⁷ PSUs z AJ *Public Sector Undertakings* – a business organization wholly or partly owned by the state and controlled through a public authority; státní podniky.

⁸ někdy také řazena mezi specializované instituce.

Obrázek 5 TRŽNÍ PODÍL PODLE SEGMENTU vs. PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ (2007)

Zdroj: IRDA Journal, March 2007 [online]. [cit. 10. 4. 2008]. Dostupné z: <<http://www.irdaindia.org>>

Státní pojišťovny zůstávají v sektoru neživotního pojištění stále dominantní se společným tržním podílem 63,2%, kdežto soukromé pojišťovny se podílejí na předepsaném pojistném na počátku roku 2007 pouze 34,5%.

Protože the Export Credit Guarantee Corporation of India Ltd. a Star Health & Allied Insurance Co. Ltd. společně tvoří na celkovém pojistném jen 2,3%, tudíž nebudou stejně tak jako další specializovaná the Agriculture Insurance Company of India Ltd. v textu součástí další analýzy. Cílem další části je zprostředkovat hlubší pohled do sektoru jak státních tak soukromých pojišťoven, se zaměřením na jejich silné a slabé stránky.

3.3.1 Státní pojišťovny

V Indii operují na trhu neživotního pojištění čtyři hlavní státní pojišťovny: **National** (Kalkata), **Oriental** (Dillí), **United India** (Madras) a **New India** (Bombaj). V praxi mají státní pojišťovací instituce tendenci soustředit své úsilí směrem k udržení silné prestiže a tržního podílu v rámci jejich regionu spíše než konkurovat si navzájem. Ačkoliv je *New India* obecně považována za neúspěšnější ze všech čtyř státních pojišťoven, všechny tyto podniky mají společné problémy;

- **Zaměření spíše na prodeje než na úpis:** Systém regulovaných cen, který po léta na indickém pojistném trhu fungoval, vyústil v laxní přístup pojišťovacích

společností koncentrovat se na úpis pojištění. V souvislosti s ukončováním systému regulovaného pojistného není možné tento stav déle udržet.

- **Chabé interní systémy:** Nedostatek konkurence na indickém trhu a vnější podpora ze strany státu způsobili, že tito pojistitelé nebyly nikdy dostatečně motivováni k vyšším výkonům. Dnešní sofistikované IT systémy v tomto prostředí chybí, a tak většina státních pojišťoven nadále funguje na bázi zastaralého systému zpracování dat.
- **Nevyhovující výplaty pojistných plnění:** Uvnitř indického trhu převládá všeobecné mínění, že státní pojišťovny při výplatách škod z pojistných událostí buď selžou úplně nebo si dávají hodně na čas. To vyvolává u veřejnosti pocit, že pojištění je spíše jistou formou daně než určitou ekonomickou hodnotou.
- **Únik zaměstnanců:** Pozvolná ztráta tržního podílu a konkurenceschopnosti, kterou právě státní pojišťovny prožívají, a zároveň vyšší mzdy v soukromém sektoru, způsobují úbytek vysoce kvalifikovaného personálu, jež opouští pojišťovny státní a vstupují do pojišťoven soukromých. [7]

3.3.2 Soukromé pojišťovny

Osm nových soukromých pojišťoven rychle sílí. Jsou zpravidla provozovány zkušenými indickými manažery a silně podporovány jejich odbornými znalostmi a zkušenostmi, které získali v zahraničí. Neustále budují svou klientskou základnu a postupem času se očekává, že dosáhnou největšího tržního podílu – jejich současný tržní podíl činí 34,7%.⁹ Noví soukromí pojistitelé společně prokazují řadu silných vlastností;

- **Malé a pružné:** Soukromé společnosti mají ne tak různorodou pracovní sílu, kterou lze vidět u státních podniků. To jim umožňuje rychle se přizpůsobovat změnám tržních podmínek.
- **Spolehlivý personál, systémy, postupy a data:** Především díky vyšším mzdám, byly soukromé pojišťovny schopny najmout si nejkvalifikovanější personál, který dříve vlastnil státní sektor. Zahraniční partneři implementovali již od úplného prvopočátku jejich existence vysoce kvalitní systémy a postupy, které

---

⁹ Insurance Regulatory and Development Authority. Annual Report 2006 – 2007. IRDA 2008, s.21.

společnosti zajistí použití těch nejlepších mezinárodních standardů pro poskytnutí vysoce kvalitních údajů a informací.

- **Větší zaměření na úpis pojištění:** Ačkoliv je výkon prodeje u soukromých institucí stále extrémně důležitý, větší důraz je kladen na proceduru úpisu a dobrou úroveň administrativy než je možné vidět u státních pojišťoven.
- **Zaostřeno na produkt:** Soukromé společnosti byly schopné vytvořit během několika let velice úspěšný produktový mix v porovnání se státními pojišťovnami, které nesmí odmítnout jisté ač neziskové druhy pojistných obchodů (př. pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel). [7]

3.3.3 Zahraniční společnosti

Možnost zahraničních pojišťoven spolupodílet se na chodu indického pojistného trhu je v současné době omezen 26% stropem majetkové účasti v indické společnosti. Dokonce i s touto poměrně nízkou úrovní zahraniční účasti a relativně omezenými možnostmi, na indický pojistný trh vstoupilo již mnoho světových pojišťovatelů. Navzdory své nevýhodné pozici, poskytovatelé zahraničního kapitálu byli schopni ovlivnit obchodní strategii, zaměřit se na produkt a urychlit celkový růst trhu. Vstup zahraničních pojišťoven na indický trh pojištění formou společných podniků se soukromými indickými pojišťovnami způsobil značné rozdíly mezi jednotlivými privátními společnostmi.

Tata AIG je společný podnik (joint venture)¹⁰, který vznikl mezi nadnárodním indickým konglomerátem *Tata* a americkým pojišťovacím gigantom *AIG*. Tata AIG se sídlem v Bombaji má v úmyslu rozvinout svůj pojistný kmen se zaměřením na kvalitu a ne často jinými společnostmi protěžovanou kvantitu. Dle odhadů společnost zaměstnává zhruba 1500 pojišťovacích zprostředkovatelů. Vedle toho drží alternativní distribuční kanály, jmenovitě: bankopojištění, zastupitelské firmy, makléře a přímý marketing, které významně přispívají k růstu předepsaného pojistného.

---

¹⁰ joint venture – forma společného podnikání s účastí tuzemského a zahraničního kapitálu; podnikání se zahraničním partnerem.

ICICI-Lombard a **IFFCO-Tokio** se agresivně zaměřili zejména na pojištění majetku obyvatelstva s úmyslem rychle získat tržní podíl. Naopak **HDFC-Chubb** se přeorientovala a zaměřila na pojištění odpovědnosti manažerů a statutárních orgánů (D&O)¹¹.

Bajaj Allianz se strategicky propojila s Karnataka Bank a zajistila si tak silnou pozici na trhu bankopojištění s pojistnými produkty zahrnující životní pojištění a pojištění domácnosti. Bajaj Allianz je úspěšná také hlavně své rozsáhlé síti poboček (více než 550) s více než 110 tisíci zprostředkovateli, kteří se podílí na celkovém předepsaném pojistném přibližně 70%.

Cholamandalam-Mitsui se nadále soustředí na trh malých a středních podniků v jižní Indii.

V květnu roku 2007 schválila IRDA další tři nové společné podniky – **DKV Apollo Insurance**, **Future Generali Life** a **Future General**. První je společný podnik mezi zdravotní pojišťovnou ze skupiny Munich Re a velkým indickým poskytovatelem zdravotní péče Apollo. Další dvě ukazují úspěšný vstup Generali na oba pojistné trhy, jak životní tak neživotní.

Sompo Japan podepsala smlouvu o společném podnikání s jak státem vlastněnými bankami (Allahabad Bank a Indian Overseas Bank) tak i soukromými bankami (Karnataka Bank a dabuj Investment Corporation) s cílem založit neživotní pojišťovací společnost.

Navzdory pokračující převaze státních podniků, soukromé společnosti jako např. IFFCO-Tokio se projeví jako vážní konkurenti a to nejen kvalitou svých produktů a služeb, ale i ve smyslu dobytí relativního tržního podílu. [7],[21]

Malá ale podstatná část indického pojišťovnictví je umístěna mezinárodně. V textu níže jsou uvedeny některé z klíčových oblastí hospodářského růstu zahraničních společností upisujících indické pojištění:

---

¹¹ D&O z AJ Directors and Officers Liability Insurance.

- **Letecký a kosmický průmysl:** Poptávka po leteckém pojištění vzrostla po vstupu soukromých pojistitelů na místní trh letectví. Vesmírné pojištění bude profitovat, dokud bude Indie využívána jako alternativní odpalovací startovací rampa v rámci vesmírných programů.
- **Zajištění katastrofických rizik:** Podle IRDA patří Indie mezi 50 zemí nejvíce trpících ekonomickými ztrátami způsobených přírodními pohromami. Většina škod je nepojištěných. To zdůraznilo potřebu krytí katastrofických rizik.
- **Krytí enormních rizik:** Rizika v celkové pojištěné hodnotě 350 mln. USD překročila rámec indického regulovaného trhu a jsou zpravidla umístěna mezinárodně. Pojištění obrovských rizik (mega risk policy) je pojištění věnované velkým nákupčím pojištění jako jsou rafinérie a jiné podniky s vysoce koncentrovanými riziky. Možnosti indického pojistného trhu jsou omezené, proto jsou tato rizika běžně pojištěna až v případě definitivní podpory ze strany zajišťitele. [43]

3.4 Distribuce pojištění

Po úspěšné implementaci reformních změn posledních let se dnes může indický pojistný trh pyšnit plným rozsahem distribučních kanálů. Ačkoliv většina z nich musí ujít ještě kus cesty než začnou významněji ovlivňovat trh. V současné době je obrovská většina (70 – 75%) veškerého indického neživotního pojištění stále distribuována zástupy pojišťovacích zprostředkovatelů, kteří jsou vesměs zaměstnanci státních pojišťoven. Zatímco bankopojištění postupně přebírá roli alternativního distribučního kanálu vůči tradičnímu modelu zastupitelství, další v podstatě základní nízko-nákladové přímé kanály – jako je internet a telefon – musí na trh ještě silně zatlačit.

Pojišťovací zprostředkovatelé jsou v Indii rozděleni do čtyř kategorií:

- Přímý pojišťovací zprostředkovatel v oblasti neživotního pojištění,
- Přímý pojišťovací zprostředkovatel v oblasti životního pojištění,
- Zprostředkovatel zajištění,

- Smíšený pojišťovací zprostředkovatel.¹²

Makléřská činnost stojí v Indii stále na svém počátku. V roce 2006 bylo na trhu 222 oprávněných makléřů – z toho 193 přímých makléřů, 4 zajišťovací makléřské společnosti a 25 smíšených. Zdá se, že role pojišťovací makléřské společnosti není v Indii správně chápána nebo je nedoceněna proto, že trh NŽP je do dneška z velké části regulovaný.¹³

V současné době makléři realizují pouze malé procento ze všech v zemi realizovaných pojištění a považují za náročné rozvinout a přilákat nové obchody, což je způsobeno především strukturálními prvky (např. povinnost složit vysoký registrační poplatek jako důkaz závazku svým klientům) indického trhu.

Obrovská většina všech makléřů, která v současné době na trhu funguje, se soustředí na trh malých a středních podniků (SME). Tito makléři mají na indickém trhu oproti konkurenčním distribučním kanálům několik výhod. Mezi jinými jsou to dobré a dlouhodobé vztahy, které tito makléři udržují se svými klienty, což se zejména dnes, kdy není pojistná ochrana stále ještě pozitivně vnímána, považuje za důležitější než jakékoliv jiné pojistné expertizy.

Jako problém se jeví skutečnost, že 70% veškerého dodnes přijatého pojistného pochází z cenově regulovaných produktů. Pojišťovací makléři tak zatím nemohli klientům ukázat svou skutečnou hodnotu. Díky detarifikaci se makléřská komunita dynamicky mění, za určitou dobu bude konečně moci veřejnosti předvést skutečné výhody makléřské činnosti. Kromě toho se makléři potýkají s ještě jedním podstatným problémem. V dnešní době jsou stále nezpůsobilí uzavřít obchod nebo likvidovat škody jménem pojišťovací společnosti. Tyto nedostatky jsou další bariérou ke klientům, kteří by jinak pojištění sjednali skrz makléřskou společnost.

V důsledku jmenovaných problémů musí makléři soustředit svou pozornost na mezery v trhu pojištění (niche sectors) – zejména na již cenově neregulované

---

¹² Zdroj: [cit. 21.4.2008]. Dostupné z: <<http://www.indiaonestop.com/insurance/insurance.htm>>

¹³ IRDA. *Report on the Expert Committee (on Brokers and Broker related issues)*, 2006, s.11.

pojistné produkty, na pojištění enormních rizik (mega risks) a na rizika společností se splaceným kapitálem pod 3,5 milionu USD.

3.5 Indický zajišťný trh

Situace na trhu zajištění v Indii je relativně jasná.

Výhradní poskytovatel zajištění: V Indii je pouze jediná společnost s funkcí pojistného zajištětele *the General Insurance Corporation of India*, která je plně vlastněna státem. Zajištění není předmětem regulace.

Povinná 15% cese: v Indii působící pojišťovací společnosti byly statutárně donuceny postoupit a zajistit 20% ze svých pojištění u GIC. Od května 2007 bylo toto procento zredukováno na 15% a pojišťovny se mohou „svobodně“ rozhodnout o kolik víc ze svých obchodů jsou připravené postoupit do zajištění a kolik si ponechají na vlastní vrub. [33]

Předkupní právo GIC: v případě, že se pojistitel rozhodne pro další zajištění, je povinen nabídnout zajišťný obchod zajišťovně GIC dříve než se rozhodnou pro alternativní formu zajištění.

Mezinárodní zajištění limitováno 10-ti procenty: z celkového počtu zajišťných obchodů mohou indiští prvopojistitelé postoupit zahraničním zajišťitelům maximálně 10% z části rizika, které se rozhodli předat do zajištění. Avšak pokud je nutné v rámci speciálních pojištění postoupit do zajištění větší část rizika, může pojistitel požádat IRDA o zvláštní povolení. [40]

3.5.1 Subjekty na straně poptávky po zajištění

Uvolňování cen neživotního pojištění opět zatraktivnilo proporcionální zajištění, které během roku 2004 nahradilo dříve trendové zajištění neproporcionální. Zajištění v Indii využívají jak státní pojišťovny (včetně GIC na bázi retrocesse) tak i soukromé. Mezinárodní zajišťovny vnímají tyto dvě skupiny velmi rozdílně.

Státní podniky a GIC

The General Insurance Corporation of India (GIC) je největší a nejdůležitější zajišťovna v Indii. Státní pojišťovny díky své přetrvávající převaze na indickém trhu tvoří významný podíl na celkové cesi pojištění.

Podle výroční zprávy IRDA za rok 2006 se procento spoluúčasti státních pojišťoven na zajištění velmi lišilo. Zatímco jedné dvojici pojišťoven (New India a National) podíl, který si pojišťovny ponechaly na vlastní vrub, stoupl, dalším dvěma (United India a Oriental) oproti předcházejícímu roku poklesl. [20]

Mezinárodní zajišťovací společnosti vnímají data, která jim indické státní pojišťovny v rámci zajišťovacích obchodů poskytují, jako velmi chudá. To je více méně způsobeno neadekvátní IT základnou, která již po léta ve státní sféře zůstává neměnná. Zásadní zlom nastal v prosinci roku 2006, kdy byl spuštěn systém RMS jako jedno z řešení současného modelu risk managementu v Indii. RMS (Risk Management Solution) je největší světový poskytovatel zboží, služeb a odborných znalostí pro kvalifikaci a management katastrofických rizik. Nicméně, dokonce ani tato progresse nezaručuje, že současný standard informací ve státních podnicích dosáhne v blízké době uspokojivé úrovně. [30],[42]

Soukromé společnosti

Pozice soukromých pojišťoven, které operují na indickém zajišťovacím sektoru, se od jejich konkurence ve státním sektoru liší zejména ve dvou směrech – ve velikosti využití zajištění a kvalitě poskytovaných údajů. Například pojišťovna HDFC Chubb's si na vlastní vrub ponechává podíl vyšší než jakýkoliv jiný soukromý pojistitel. Velikost spoluúčasti na zajištění však samozřejmě závisí na současném stavu

portfolia. A údaje, které soukromé pojišťovny poskytují svým zajistitelům, mají mnohem vyšší kvalitu než ty, které dávají k dispozici společnosti státní.

Pro svůj stále malý rozměr nepředstavují soukromí pojistitelé pro zajistitele veliký zdroj zisků. Důvodem jsou nízké marže, ze kterých je obtížné zaplatit poměrně nákladnou zajistnou ochranu. Dále i skutečnost, že jsou tyto organizace na indickém trhu relativně mladé a mají tendenci volit krytí proporcionálním zajištěním (na které se specializuje zejména GIC a další kontinentální společnosti), může být významnou bariérou potenciálních mezinárodních zajistných obchodů. [7]

3.5.2 Subjekty na straně nabídky zajištění

The General Insurance Corporation of India (GIC)

GIC jako jediný národní provozovatel zajištění je v plném vlastnictví státu. *The General Insurance Corporation of India* byla na konci roku 2006 ohodnocena ratingem společnosti Standard & Poor's na stupni „BB“ a od společnosti A.M. Best obdržela hodnocení „A-“, které pokleslo z původního „A“. [39]

Pozice monopolu umožnila GIC vybudovat obrovskou kapitálovou základnu a tak v současné době hledá možnosti efektivního umístění svých aktiv. O těchto aktivitách jsou zjevné důkazy. Nedávno korporace zapracovala na své silné pozici nejen doma, ale i v Asii, Africe a na Středním východě. Pozorovatelé naznačují, že GIC usiluje uvnitř svého regionu o převzetí vedoucí úlohy zajistitele a v oblasti produktové se pokouší pokročit od tradičního zajištění proporcionálního, které je v rámci regionu narušováno silnou konkurencí, k dalším formám zajištění. [7]

Vládou nastavená pravidla o povinné cesi nejsou korporaci GIC vždy po chuti, zejména když nemá jinou možnost než přijmout do zajištění i „nezisková“ rizika jako např. z pojištění odpovědnosti při provozu vozidla. Pevně ukotvená dominantní pozice jí nechává klidnou i při současném uvolňování trhu a je přesvědčena, že si svou konkurenceschopnost udrží i během dalších let liberalizace pojistného trhu.

Ačkoliv cedenti vyjádřili svou důvěru ve státní zajistnou korporaci, nebrání se myšlence více než jedné zajišťovny na trhu. Krom GIC je do indického trhu zahrnuto ještě několik zahraničních zajišťoven.

Hlavní kontinentální zajišťovny

Vedle GIC jsou na trhu další kontinentální zajišťovny, které hlavně uzavírají pro Indii tak tradiční proporcionální pojistné obchody. Během posledních pěti let se pozice významných kontinentálních poskytovatelů zajištění podstatně změnila. Na konci 90. let otočili vnitrozemci k Indii záda a soustředili svou pozornost jiným směrem. V posledních dvou třech letech však opět ukázali příznačný zájem znovu obnovit v Indii své postavení. Své pobočky mají dnes v Indii *Swiss Re* (Bombaj), *Munich Re* (Kalkata) a *SCOR*. Všechny stále vyhledávají možnosti, jak by zesílily svůj podíl na indickém trhu, a tak prudce snižují ceny. Růst indické ekonomiky se zdá být pro velké kontinentální zajišťovny strategicky důležitý index, díky kterému by se jejich partnerské společnosti vyhnuly krátko- a střednědobým ztrátám, které by jinak na trhu mohly utrpět. [7]

3.5.3 Indický teroristický pool

Aby mohla Indie zesílit výkonnost domácího trhu a úspěšně zajistit teroristická rizika, byla na podnět indických pojišťoven v květnu roku 2002 zahájena činnost teroristického poolu. Všechny neživotní pojišťovny operující na indickém trhu jsou členy tohoto poolu a na jeho objemu se podílí různými proporcemi. Největším dílem přispívá *The New India Assurance* (24,42%), v těsném závěsu ji následuje *the General Insurance Corporation of India* s rozdílem jen několik tisícín procenta (cca 24,42%), dále *United India Insurance* (12,86%), *National Insurance* (také 12,86%) a *The Oriental Insurance* (11,6%). Na zbytku se podílí soukromé pojišťovny s proporcí kolem 1,6% na každou z nich, největší díl ze soukromých pojistitelů zajišťuje *ICICI Lombard General Insurance* (3,25%). Jelikož se v roce 2007 poolu dobře dařilo, členové se rozhodli snížit sazby pojistného na riziko terorismu s účinností od 1. května 2007. [21]

3.6 Produktová analýza

Poslední oddíl třetí kapitoly se bude zabývat hlavními třídami pojištění, které jsou v Indii nejvíce využívány, s ohledem na již dříve zmíněnou liberalizaci pojistného trhu.

3.6.1 Pojištění motorových vozidel

Havarijní pojištění

Prodej automobilů v rozvojových zemích má podstatný význam na úrovni pojistného neživotního pojištění. Hlavním důvodem této situace je skutečnost, že havarijní pojištění je ve většině těchto zemí pojištěním povinným. Vztah mezi růstem havarijního pojištění a velikostí přijatého pojistného za celý sektor NŽP lze ilustrovat na čínském trhu. V letech 1998 až 2002 vzrostl počet registrovaných automobilů o 141%, za stejné období příjmy z neživotního pojištění narostly o 68%. Indie právě vstupuje do éry, ve které bude odbyt automobilů exponenciálně narůstat; vůdce automobilového trhu *Maruti Udyog* oznámil 22% nárůst domácího prodeje ve velikosti 56.606 vozidel během září roku 2006 ve srovnání s předchozím rokem ve velikosti 46.393 kusů. Na základě údajů Society of Indian Automobile Manufacturers (SIAM) do května roku 2007 narostly prodeje o 11,25% s počtem 82,934 aut oproti stejnému období roku 2006 74,542 kusů. [44],[45]

Povinné pojištění motorových vozidel hraje v Indii menší roli než v ostatních rozvojových zemích. Opět v porovnání; čínský trh se z 68% skládá z pojistek pojištění motorových vozidel. Rozdílný přínos v každé z těchto zemí tkví v přírůstku nově registrovaných automobilů. V roce 2005 Čína zaregistrovala 3,8 milionu nových aut, zatímco Indie 1,3 milionu. [2],[24]

Pojištění odpovědnosti za škody při provozu vozidel

Díky svým fixním, velmi nízkým sazbám a naopak velmi vysokým výplatám pojistných plnění je pojištění odpovědnosti za škody při provozu vozidel v Indii známé jako prodělečný byznys. V roce 2003 – 2004 bylo škodní procento (neboli škodní

sazba = celkové pojistné plnění/celková pojistná částka)¹⁴ portfolia povinného ručení odhadnuto na 200 až 250%.¹⁵

Pro tento segment je běžnou praxí, že je křížově podporován přijatým pojistným z havarijního pojištění, u které se škodní sazba odhaduje na 80%. V roce 2006 mělo uvnitř tohoto sektoru největší tržní podíl těchto pět neživotních pojišťoven: Oriental, ICICI Lombard, IFFCO Tokio, Bajaj Allianz a United India.

3.6.2 Pojištění majetku

IRDA dělí oblast pojištění majetku do dvou hlavních sekcí: pojištění pro případ rizika požáru (požární pojištění) a pojištění podnikatelských a průmyslových rizik. Požární pojištění vždy bývalo a nadále zůstává „živitelem“ indického pojistného trhu ve smyslu pojistných událostí čítajících přibližně 30% celkového počtu pojistných událostí. Typickým spotřebitelem požárního pojištění jsou velké korporáční organizace. Stejně tak jako u pojištění motorových vozidel je i zde na trhu požárního pojištění jasným vůdcem mezi soukromými pojistiteli pojišťovna ICICI Lombard. [5]

Pojištění podnikatelských a průmyslových rizik, které typicky zahrnuje krytí všech typů technických rizik jako jsou stavební, montážní, strojní, dále pojištění budov, staveb a zařízení. I v tomto segmentu je očividným lídrem pojišťovna ICICI Lombard v těsném závěsu s Bajaj Allianz.

3.6.3 Neživotní pojištění osob – úrazové a soukromé zdravotní pojištění

Prudký rozvoj zdravotnické techniky a fakt, že lidé stále více vyžadují kvalitnější služby zdravotní, jsou hlavními příčinami narůstajícího tlaku na výdaje zdravotní péče. Soukromé zdravotní, úrazové a odpovědnostní pojištění se stává pro pojišťovny stále důležitějším předmětem jejich zájmu.

---

¹⁴ Ducháčková, Eva. *Pojišťovnictví a pojištění*. Vysoká škola ekonomická v Praze 2000. ISBN 80-245-0023-X, s. 93.

¹⁵ IRDA. „*Journal – March 2005*“, 2005, s. 11.

Ačkoliv je soukromé zdravotní pojištění díky vzrůstajícím nákladům zdravotní péče, špatnému výběru, morálnímu hazardu a špatné konstrukci pojistného pro pojišťovny relativně nevýnosným obchodem, pojišťovna ICICI Lombard významně zabodovala i v tomto segmentu a získala tak zajímavý tržní podíl. [7]

3.6.4 Námořní pojištění

Soukromé pojišťovny měly až doposud na trh námořního karga vcelku malý vliv, jelikož klienti nadále preferují uzavírání pojištění s pojišťovnami státními. Navzdory poměrně malému průniku soukromých pojišťoven do segmentu pojištění námořního karga, byl na druhé straně zaznamenán určitý nárůst v pojištění námořního kaska.

Razantnější vstup na trh se předpokládá v době, kdy budou přepravní společnosti donuceny obstarat si levnější krytí válečných rizik u mezinárodních pojistitelů (kteří sdílejí společné podnikání s indickými soukromými pojišťovnami) v porovnání se současnými cenami, které nabízejí státní pojišťovny.

Úspěšný vstup do segmentu námořního pojištění dokumentuje pojišťovna IFFCO Tokio, která v roce 2006 dosáhla významného podílu na trhu námořního kaska, na kterém kontroluje jednu pětinu celkového trhu.[7]

3.6.5 Odpovědnostní pojištění

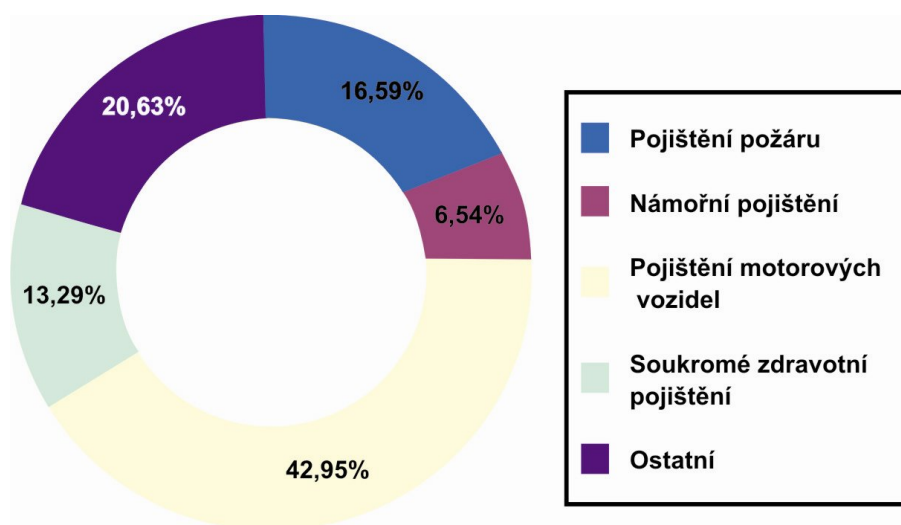
Pojištění odpovědnosti představuje jen malou část celkového indického trhu. Přesto soukromé instituce jako ICICI Lombard a Tata AIG získaly výhodnou pozici, když se chytily příležitosti rychle rostoucího tržního segmentu.

Pojistné události v tomto segmentu jsou v porovnání s rozvojovými trhy poměrně málo četné. U Indie jako rychle se rozvíjející ekonomiky se předpokládá, že v oblasti pojištění odpovědnosti se zaměří na „niche“ produkty – jako například na oblast profesní odpovědnosti a pojištění odpovědnosti manažerů a statutárních orgánů (D&O), u kterých se odhaduje během pěti let roční růst o 25% způsobený nárůstem těchto profesí. Vedle toho, pokračující růst indického exportu zejména ve

farmaceutickém a chemickém průmyslu také požene poptávku nejen po krytí obecným odpovědnostním pojištěním podniků, ale především po odpovědnostním pojištění za výrobek. [7]

Graf níže dokumentuje produktovou skladbu v segmentu neživotního pojištění v Indii v roce 2007.

Obrázek 6 PRODUKTY NEŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ A JEJICH TRŽNÍ PODÍL (2007)

Zdroj: IRDA. Annual Report 2006-2007.

Jak dokazuje graf, na neživotním pojištění se v roce 2007 nejvíce podílelo pojištění motorových vozidel, které zahrnuje jak havarijní pojištění tak pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Následuje pojištění pro případ rizika požáru a soukromé zdravotní pojištění.

4 Indický trh neživotního pojištění – prognózy dalších let

Indický trh neživotního pojištění prošel ve svém vývoji podstatnými změnami. Pojistný trh velmi prosperuje zejména od roku 2000, kdy začala dynamičtější etapa liberalizace.

Vstup řady nových indických a zahraničních firem na pojistný trh umožnil klientům lepší volbu produktů a služeb. Rostoucí výhody a důležitost sofistikovanějších nástrojů pojištění a zajištění rozšíří skupinu potenciálních klientů.

Změny v oblasti produktů, tržních subjektů, distribuce a zajištění budou ve střednědobém horizontu tahouny celkové proměny pojistného trhu. V některých oblastech, jako je detarifikace, již nejpodstatnější reforma proběhla, ačkoliv její následky nejsou na trhu ještě zcela patrné.

4.1 Deregulace

Deregulační proces nejdříve začal v roce 1994 a posunul tak indický trh na dnešní pozici, kde má většina pojistných produktů neregulované ceny pojistného. Od 1. ledna 2007 byly regulované ceny pojištění odstraněny ze všech oblastí neživotního pojištění vyjma pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Aby byly pojistitelé schopni ustát sílící konkurenci, budou na novém, deregulovaném trhu potřebovat sofistikovanější modely tvorby cen pojištění založené na dobré analýze pojistných dat.

Dalším výsledkem deregulace bude tvorba portfolia, kde ceny jeho skladby budou stanoveny na základě rizikovosti, což v konečném důsledku způsobí racionalizaci struktury pojistného. Ceny se ustálí tak, aby odrážely skutečné riziko a ostatní náklady spadající do tvorby cen pojištění. Tvorba ziskového portfolia by také mohla zlepšit přístup k zajištění ochrany.

Ačkoliv je celkem brzo hodnotit veškeré dopady deregulace sazeb pojistného, již teď lze s jistotou konstatovat, že se dotkne konkurenceschopnosti pojišťoven v oblasti cen, produktů, metod prodeje a upisovacích kritérií. Pojišťovací instituce se budou snažit získat kýžený tržní podíl skrz lepší stanovení cen a segmentaci klientů. Např. po kompletní deregulaci oblasti námořní kasko pojištění, způsobila tvrdá konkurence pád sazeb pojistného o 40 – 50%. Dnes se očekává, že pojistné opět stoupne přibližně na úroveň převládající v době před deregulací.

4.2 Zahraniční majetková účast

Jak již bylo dříve zmíněno, zahraniční majetková účast v indické pojišťovně (případně ve společném podniku) je v Indii omezena 26%. Indická vláda naplánovala a rozfázovala v čase jednotlivá stadia nárůstu procentní majetkové účasti zahraničních společností. Dnes se podnikatelé stále nacházejí v první fázi, kdy je hranice nastavena na 26%. Následuje implementace dalších třech fází, ve kterých se stávající strop posune z 26% na 49%, dále pak ze 49% na 74% a v poslední fázi bude zahraničním společností umožněna 100% majetková účast.

Rostoucí zahraniční majetková účast povede trh k dalšímu posunu vpřed. Zahraniční partneři nastolí nové, rozličné strategie, budou využívat trhlin na trhu pojištění a rozšíří tak produktovou nabídku. Větší procento povoleného zahraničního kapitálu také přiláká nové investory, kteří taktéž přispějí k lepší výkonnosti trhu pojištění.

4.3 Makléřský distribuční kanál

V současné době neexistuje žádný náznak toho, zda by v budoucnu mohla být dnešní omezení (vysoké vstupní náklady, specifická omezení v činnosti, 26% strop zahraniční majetkové účasti v indické makléřské firmě) uvalená na kanál makléřů eventuelně odstraněna. Co zůstává jasné, je fakt, že dnes mají makléři stejnou šanci jako pojistitelé ukázat svým klientům svou pravou hodnotu než tomu bylo na počátku 20. století, kdy byl poprvé rozpoznán makléřský distribuční kanál, jehož činnost je

upravena směrnicí *the Insurance Regulatory and Development Authority (Insurance Brokers) Regulations* z roku 2002.

4.4 Povinná cese zajistných obchodů

V souvislosti s deregulací cen pojistného, došlo k redukci zákonem nařízeného procenta stanovujícího velikost rizika, kterou musí pojišťovny postoupit do zajištění státní zajišťovně GIC.

S pokračující liberalizací pojistného trhu by se zdálo přirozené odstranit i zbývající procento povinné cese (15%), avšak indická vláda se vyjádřila pro ponechání problematiky v rukou současné ústřední legislativy. Je však možné konstatovat, že některým místním pojišťovnám tato praxe automatického zajištění u státní zajišťovny do jisté míry vyhovuje, jelikož se nemusí starat v podstatě o žádné aktivity spojené s obstaráním zajištění. Přesto se předpokládá, že k dalšímu snížení dojde během roku 2008 a to na 10%. [7]

4.5 Hnací faktory růstu pojištění obyvatelstva

Koncentrace pojištění v segmentu neživotního pojištění je řízena zejména pojištěním obyvatel, především pojištěním motorových vozidel, které je v Indii povinné.

Skupina pojištěných se v Indii odhaduje na přibližně 200 milionů a stále roste. Podíl pojištěnosti v tomto segmentu na celkové pojištěnosti trhu neživotního pojištění zůstává poměrně nízká. Důvodem je, že indická populace se stává majetnou postupně. Lidé doposud neměli tolik času svůj majetek seskupit a podřídit pojistnému krytí. Dalším důvodem je nedostatečná konkurence, která způsobila, že produkty NŽP jsou poměrně nezajímavé a služby poskytované spotřebiteli nevyhovující. Ve střednědobém horizontu se očekává, že tyto omezující faktory odpadnou.

4.6 Hnací faktory růstu pojištění podnikatelských rizik

Nárůst přímých zahraničních investic v sektoru IT, farmaceutickém a výrobním způsobí nárůst poptávky po pojištění odpovědnosti pro exportéry zejména za výrobek a pojištění odpovědnosti manažerů a statutárních orgánů. Přímé investice zahraničních subjektů v sektoru NŽP podpoří růst pojistného skrz zlepšující se kvalitu pojistných produktů a rostoucí povědomí klientů o ekonomických výhodách krytí rizik pojištěním.

Budoucí *rozvoj indické infrastruktury* se odhaduje na 150 mld. amerických dolarů. Indická vláda uvítala koncept veřejně-soukromé spolupráce, která by měla urychlit tak potřebný rozvoj dopravních sítí jako je železniční, letecká a námořní. Řada z těchto projektů bude zaštiťovat rozvoj dopravních sítí metra ve velkých městech či západně orientovanou námořní linku z Bombaje. Tento rozvoj samozřejmě také přispěje k růstu pojištěnosti (např. v dopravním pojištění) a to nejen v geografických oblastech, kterých se rozvojové projekty týkají.

Indie je jedna ze zemí nevíce vystavených *nebezpečí přírodních katastrof*. V roce 1999 Indie čítala asi 25% všech světových neštěstí zapříčiněných přírodními katastrofami, v roce 2001 toto číslo stoupl na 80%!¹⁶ Navzdory tomuto faktu je země proti rizikům daného charakteru velmi špatně kryta. Katastrofy několika posledních let – jako např. zemětřesení v Kašmíru v roce 2005, povodně v Mumbaji roku 2005 a vlna tsunami v roce 2004, způsobily ztráty přibližně 106 tisíc lidských životů. Méně než 15% způsobených škod bylo pojištěno.

Jednou z vad indického pojišťovnictví je nedostatek spolehlivých dat, která by pomohla stimulovat potenciální ztráty z přírodních katastrof. Spuštěním systému RMS na konci roku 2006 by mělo dojít ke zlepšení současné situace kvalifikace a managementu katastrofických rizik.

---

¹⁶ Lloyd's, *India 2010 – A Lloyd's View*, June 2007, s.40.

5 Český pojistný trh

5.1 Historie českého pojišťovnictví

Historie pojišťovnictví na území dnešní České republiky je doložena od konce 17. století. Roku 1699 podal Jan Kryštof Bořek originální návrh na zavedení povinného požárního pojištění budov v Čechách.

Roku 1827 zahájila na území českých zemí svou činnost *První česká vzájemná pojišťovna*. Tato pojišťovna začala provozovat požární pojištění nemovitostí, od roku 1864 pojištění movitostí a krupobitní pojištění a od roku 1909 i životní pojištění a další produkty.

Od počátku 19. stol. se prosazuje liberální ekonomická teorie. Pojištění se stává předmětem podnikání, neboť liberalismus chápe pojištění jako užitečný druh obchodní činnosti. V tomto období se prosazují pojišťovny v podobě akciových společností, i když i nadále fungují vzájemné pojišťovny. Ve druhé polovině 19. století začaly vznikat nové druhy pojišťoven – jako městské, rolnické a vzájemné. V roce 1869 byla např. založena *Slavia*, vzájemná pojišťovací banka, a v roce 1872 důležitá instituce v zajišťovnictví *První česká zajišťovací banka*. Na přelomu století vznikaly další společnosti, mj. v roce 1900 *Hasičská vzájemná pojišťovna* v Brně. Ke konci 19. stol. dochází k odklonu od liberalismu a začíná se projevovat nezbytnost státních zásahů do hospodářství, což je důsledek rozvoje hospodářství a monopolizace.

Díky odbornosti a politické prozíravosti představitelů pojišťovnictví se podařilo uchránit prostředky klientů během válečného období 1914 – 1918 a po vzniku samostatné Československé republiky zahájit novou etapu československého pojišťovnictví. Kromě dalších nově založených českých pojišťoven na trhu aktivně působily i zahraniční pojišťovny. Přes útlum pojišťovnictví v období protektorátu za 2. světové války byla výsledkem předválečného období existence celkem 733 pojišťoven, pojišťovacích spolků a zahraničních reprezentací v roce 1945. Státní dozor nad pojišťovnictvím se posiluje zejména po 2. světové válce.

5.1.1 Znárodnění

Všech 733 pojišťovacích subjektů byl znárodněn zestátněním Dekretem prezidenta republiky z 24. října 1945. K řízení pojišťovnictví byla ustavena Pojišťovací rada se sídlem v Praze. Od 1. 1. 1947 bylo v Československu vytvořeno pouze pět pojišťoven, národních podniků. Po únoru 1948 byl zformován pouze jeden ústav *Československá pojišťovna*, národní podnik. Tak byl na několik desetiletí přerušen přirozený tržní vývoj pojišťovnictví. V souvislosti s novým federativním uspořádáním státu v roce 1968 byly z jediné Státní pojišťovny vytvořeny dva samostatné subjekty *Česká státní pojišťovna* se sídlem v Praze a *Slovenská štátna poisťovňa* se sídlem v Bratislavě, a to s účinností od 1. 1. 1969. Monopolní období českého, resp. československého pojišťovnictví, trvalo až do počátku devadesátých let.

5.1.2 Liberalizace trhu – vývoj po roce 1989

Významným dnem pro další vývoj pojišťovnictví v naší republice byl 28. květen 1991, kdy nabyl účinnosti nový zákon č. 185/91 Sb., o pojišťovnictví. Ten s konečnou platností zrušil desetiletí přetrvávající monopol České pojišťovny. Zákon současně zavedl instituci státního dozoru (přímého dozoru) nad pojišťovnami, která působila v rámci ministerstva financí. Zákon s navazujícími předpisy vymezil základní pravidla pro podnikání v odvětví pojišťovnictví. Postupně se projevila potřeba legislativní rámec pro podnikání v pojišťovnictví upravit – novela z konce roku 1993 změnila a doplnila zákon č. 185/91 o novou terminologii zejména v oblasti rezerv a fondů pojišťoven, srovnatelnou s obdobnými předpisy vyspělých evropských zemí.

Ve roce 1992 vznikla schválením privatizačního projektu *akciová společnost Česká pojišťovna* ke dni 1. května 1992. Česká pojišťovna a.s. je největší pojišťovací institucí operující na území České republiky. Ve stejném roce po 44 letech došlo k faktické demonopolizaci československého pojišťovacího trhu vstupem zahraničních pojišťoven na náš trh. [15]

5.2 Legislativa a pojišťovnictví v ČR

V této kapitole jsou uvedeny platné právní předpisy pro celou oblast pojišťovnictví v České republice a nové právní předpisy upravující dohled v pojišťovnictví a další specifika související s podnikáním. Poslední podkapitola udává přehled o počtu pojišťovacích institucí působících na českém pojistném trhu.

5.2.1 Právní předpisy platné pro oblast pojišťovnictví v ČR

- *Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících předpisů, se změnami a doplňky provedenými zákonem č. 159/2000 Sb., zákonem č. 316/2001 Sb., zákonem č. 12/2002 Sb., zákonem č. 126/2002 Sb., zákonem č. 39/2004 Sb., zákonem č. 39/2004 Sb., zákonem č. 257/2004 Sb., zákonem č. 39/2004 Sb., zákonem č. 377/2005 Sb., zákonem č. 381/2005 Sb., zákonem č. 413/2005 Sb., zákonem č. 444/2005 Sb., zákonem č. 57/2006 Sb., zákonem č. 70/2006 Sb.*
- *Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona, se změnami a doplňky provedenými zákonem č. 444/2005 Sb., zákonem č. 57/2006 Sb.*
- *Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů, se změnami a doplňky provedenými zákonem č. 307/1999 Sb., zákonem č. 56/2001 Sb., zákonem č. 320/2002 Sb., zákonem č. 47/2004 Sb., zákonem č. 377/2005 Sb. Další novela byla provedena zákonem č. 57/2006 Sb. (viz. výše).*
- *Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, se změnami a doplňky provedenými zákonem č. 377/2005 Sb. Další novela byla provedena zákonem č. 57/2006 Sb. (viz. výše).*
- *Zákon č. 377/2005 Sb., o finančních konglomerátech. Novela byla provedena zákonem č. 57/2006 Sb.*
- *Zákon č. 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem¹⁷*

---

¹⁷ Zdroj: [cit. 20.4.2008]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/legislativa/leg_pojistovny/>

5.2.2 Nové právní předpisy

Zásadní význam pro pojištění, resp. finanční trh, mělo v roce 2006 přijetí zákona č.57/2006 Sb., *o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem*. Tímto zákonem se stala Česká národní banka orgánem dohledu nad osobami působícími na finančním trhu, tedy včetně pojistného trhu a byl zřízen mj. Výbor pro finanční trh jako poradní orgán bankovní rady pro oblast dohledu nad finančním trhem. Uvedený zákon změnil celkem třicet tři zákonů, včetně zákona o pojišťovnictví, zákona o pojistné smlouvě, o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí a zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.

Důležitý pro pojistný trh je i zákon č.182/2006 Sb., *o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)*. Zákon upravuje řešení úpadku a oddlužení dlužníka a ve zvláštním oddíle i úpadek tuzemské pojišťovny.

Pojišťovnictví se zásadněji týkají rovněž změny zákona č.589/1992 Sb., *o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti*, ve znění pozdějších předpisů, a změny zákona č.592/1992 Sb., *o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění*, ve znění pozdějších předpisů, které byly provedeny zákonem č.264/2006 Sb. [31]

5.2.3 Počet pojišťoven na pojistném trhu

K 31.12.2006 na českém pojistném trhu působilo 33 tuzemských pojišťoven (se sídlem v České republice). Do počtu tuzemských pojišťoven není zahrnuta Česká kancelář pojistitelů (ČKP).

Tuzemské pojišťovny pokračovaly v rozšiřování své činnosti v zahraničí. V roce 2006 provozovala Winterthur pojišťovna, a.s. (dnes již AXA Životní pojišťovna a. s.) pojišťovací činnost prostřednictvím svých poboček na Slovensku a v Norsku a 14 tuzemských pojišťoven bylo oprávněno provozovat pojišťovací činnost v jiných členských státech EU nebo EHP na základě svobody dočasně poskytovat služby.

V roce 2006 stále přetrvával zájem pojišťoven z jiných členských států EU či EHP a ze třetích států provozovat v České republice pojišťovací činnost prostřednictvím svých poboček nebo na základě svobody dočasně poskytovat služby. V porovnání s minulým rokem se zvýšil počet poboček z jiných členských států EU o 3 pobočky. K 31.12.2006 tak působilo na českém pojistném trhu 15 poboček pojišťoven z jiných členských států EU a 1 pobočka pojišťovny ze třetího státu. [19]

Pojišťovny působící na českém pojistném trhu byly podle analýzy ČNB rozděleny dle jejich podílu na celkovém předepsaném pojistném do následujících skupin: velké pojišťovny, střední pojišťovny, malé pojišťovny a pobočky pojišťoven.¹⁸

Velké pojišťovny (5): Allianz pojišťovna, a.s., Česká pojišťovna a.s., ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB, Generali Pojišťovna a.s., Kooperativa pojišťovna, a.s.

Střední pojišťovny (6): Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Komerční pojišťovna, a.s., Pojišťovna České spořitelny, a.s., První americko-česká pojišťovna, a.s. (First American Czech Insurance Company), UNIQA pojišťovna, a.s., Winterthur pojišťovna, a.s. (dnes AXA životní pojišťovna a.s.).

Malé pojišťovny (22): AEGON Pojišťovna, a.s., AIG Czech Republic pojišťovna, a.s., Aviva životní pojišťovna, a.s., Cestovní pojišťovna ADRIA Way družstvo, Česká pojišťovna ZDRAVÍ a.s., D.A.S. pojišťovna právní ochrany, a.s., Euler Hermes Čescob, úvěrová pojišťovna, a.s., Evropská Cestovní Pojišťovna, a.s., Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s., HALALI, všeobecná pojišťovna, a.s., Hasičská vzájemná pojišťovna a.s., Komerční úvěrová pojišťovna EGAP, a.s., MAXIMA pojišťovna, a.s., Nationale-Nederlanden pojišťovna, a.s. (dnes ING pojišťovna, a.s.), Pojišťovna Cardif Pro Vita a.s., Pojišťovna Slavia a.s., Pojišťovna VZP a.s., Servisní pojišťovna a.s., Triglav pojišťovna, a.s., VICTORIA VOLKSBANKEN pojišťovna, a.s., Vitalitas pojišťovna, a.s., Wüstenrot životní pojišťovna, a.s.

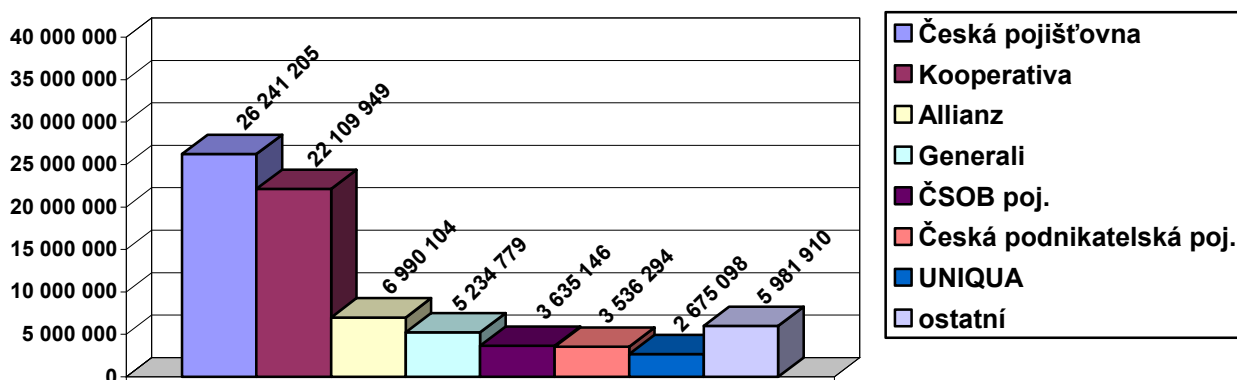
---

¹⁸ Česká národní banka. Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2006. Viz Příloha č. 4, str. 89.

Pobočky zahraničních pojišťoven (16): AIG Europe, S.A., Atradius Credit Insurance N.V., CG Car-Garantie Versicherungs–Aktiengesellschaft, Coface Austria Kreditversicherung AG, Deutscher Ring Lebensversicherungs – AG, Elvia Reiseversicherungs–Gesellschaft AG, Erste n.oe. BrandschadenVersicherungsaktiengesellschaft, GERLING – Konzern Všeobecná pojišťovací akciová společnost, HDI Hannover Versicherung AG, HDI Industrie Versicherung AG, ING Životná poisťovňa, a.s., Nationale-Nederlanden životní pojišťovna (dnes ING Životní pojišťovna N.V.), Österreichische Hagelversicherung - Versicherungsverein auf Gegenseitigkeit, QBE poisťovňa, a.s., Wüstenrot pojišťovna, XL Insurance Company Limited.

Následující graf dokumentuje podíly jednotlivých pojišťoven na celkovém předepsaném pojistném neživotního pojištění v roce 2007.

Obrázek 7 PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ (tis. Kč) vs. PODÍL NA TRHU NŽP (2007)

Zdroj: ČAP– Předběžné údaje ČAP za období 1-12/2007. Zdroj: [cit. 20.4.2008].
Dostupné z: <www.cap.cz>

Pozice lídrů se na pojistném trhu během posledních několika let nezměnila. Rozdílný je pouze narůstající objem předepsaného pojistného. Největší měrou se na předepsaném pojistném za celý trh neživotního pojištění podílí Česká pojišťovna, následuje Kooperativa, pojišťovna Allianz a Generali s objemem cca čtyřikrát až pětkrát nižším než je u pojišťoven na dvou vedoucích pozicích.

5.3 Makroekonomický vývoj v ČR v roce 2006

Rok 2006 byl z pohledu makroekonomického vývoje v České republice velmi příznivý, což se pozitivně projevilo i v hospodaření institucí podnikajících na finančním trhu ČR.

Hrubý domácí produkt dosáhl hodnoty 3 204,1 mld.Kč v běžných cenách. Meziroční 6,1% reálný růst HDP byl stejný jako v roce 2005. Růst hrubého domácího produktu byl v roce 2006 tažen především spotřebou domácností, fixními investicemi a zásobami. Příspěvek zahraničního obchodu k růstu HDP se v roce 2006 snížil. Exportní aktivita souvisela zejména s exportní a investiční činností v zemích Evropské unie. Pozitivně se projevovaly produkční kapacity vzniklé na základě přímých zahraničních investic. Inflace v roce 2006 v průměru činila 2,5 %.

Cenový vývoj byl v průběhu roku ovlivněn zejména pohybem regulovaných cen (cen elektřiny, tepla a zemního plynu pro domácnosti). V roce 2006 pokračoval trend posilování kurzu koruny vůči euru i americkému dolaru. V těchto měnách jsou realizovány rozhodující toky vývozů a dovozů. Pevnější kurz koruny zlevňoval ceny většiny dovážených komodit, a tím přispíval k nízké úrovni inflace.

V roce 2006 se pozvolna zlepšovala i situace na trhu práce. Dlouhodobá nezaměstnanost poklesla na průměrnou hodnotu 3,9 %. V jednotlivých měsících roku 2006 trh práce ovlivňovaly sezónní faktory. Míra registrované nezaměstnanosti podle stávající metodiky se snížila a v průměru činila 8,1%. Souhrnná produktivita práce rostla rychleji než reálné mzdy.

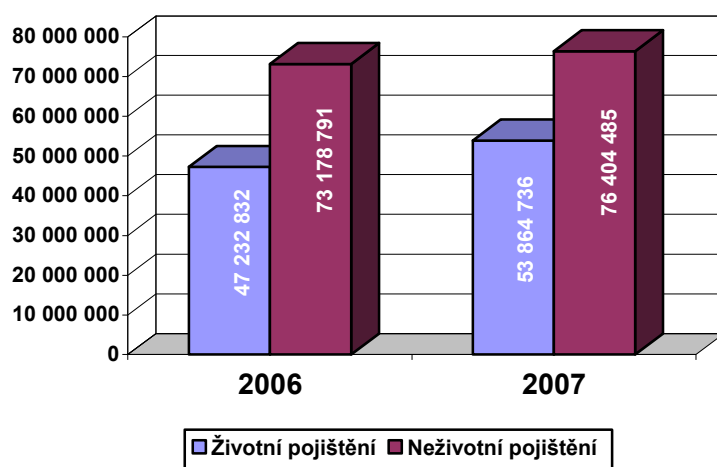
I přes robustní ekonomický růst výše deficitu státního rozpočtu v roce 2006 dosáhla 97,6 mld.Kč, což představuje 3,0 %HDP. Podíl veřejného dluhu na HDP se však v roce 2006 výrazněji nezměnil, když na jeho konci činil 30,4 %. [19]

5.3.1 Vývoj pojistného trhu

V roce 2006 byly obchodní i hospodářské výsledky pojišťoven celkově uspokojivé. Celkové předepsané pojistné se v roce 2006 zvýšilo o 4,2 % a HDP v běžných cenách o 7,5%. Díky rychlejšímu růstu HDP než předepsaného pojistného došlo k celkovému poklesu pojištěnosti (pojištěnost v komerčním pojištění se vypočítá jako podíl přijatého pojistného na HDP¹⁹), která v roce 2006 dosáhla výše 3,8% (oproti 3,9% v roce 2005). Předběžné výsledky členů ČAP odhadují, že v roce 2007 se mohl růst pojistného růstu HDP vyrovnat, dokonce ho i překonat. [14]

Níže vyobrazený graf porovnává situaci na českém pojistném trhu v roce 2006 a v roce 2007. Předepsané pojistné za celý pojistný sektor celkově vzrostlo z přibližně 122,1 mld. Kč v roce 2006 na 130,3 mld. Kč v roce 2007. [1]

Obrázek 8 PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ (v TIS. Kč) ZA OBLAST ŽP A NŽP (2006 – 2007)

Zdroj: ČAP– Předběžné údaje ČAP za období 1-12/2007 Zdroj: [cit. 20.4.2008].
Dostupné z: <www.cap.cz>

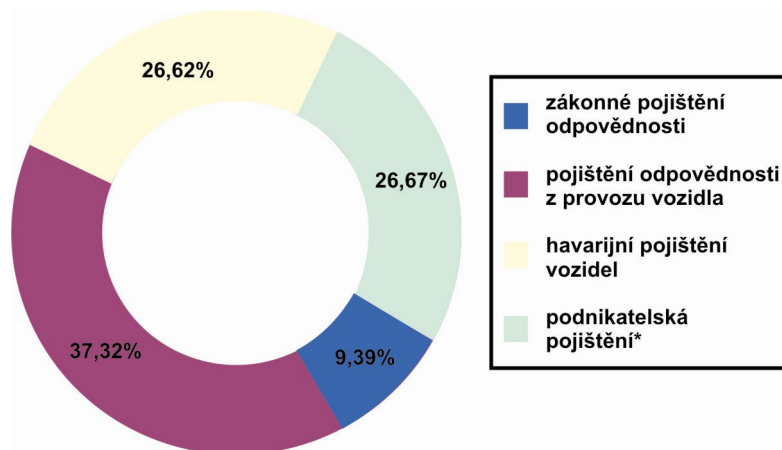
Podíl životního pojištění na celkovém předepsaném pojistném se proti předchozímu období zvýšil, podíl pojištění průmyslu a podnikatelů na celkovém předepsaném pojistném se snížil, avšak dynamika růstu celkového předepsaného pojistného se

19 Ducháčková, Eva. *Pojišťovnictví a pojištění*. Vysoká škola ekonomická v Praze 2000. ISBN 80-245-0023-X, s. 22

nezměnila. Změny v podílech jednotlivých pojištění na celkovém předepsaném pojistném vyplývají z rozdílné dynamiky jejich růstu, která je ovlivňována celou řadou faktorů, jako je např. poptávka, míra konkurence, výše pojistného a jejich vzájemné působení. [18]

Další graf ukazuje jednotlivé podíly hlavních odvětví neživotního pojištění na celkovém předepsaném pojistném v NŽP. Segmentu dominuje pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a havarijní pojištění vozidel.

Obrázek 9 PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ (v tis. Kč) DLE HLAVNÍCH ODVĚTVÍ NŽP (2007)

Zdroj: ČAP– Předběžné údaje ČAP za období 1-12/2007 Zdroj: [cit. 20.4.2008].
Dostupné z: <www.cap.cz>

*Podnikatelská pojištění odvětví 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13 (bez zákonného pojištění) dle zákona č. 363/1999 Sb.

V roce 2006 byl dle výsledků ČAP zaznamenán vysoký růst u pojištění úvěrů 105,4%, u havarijního pojištění námořních a říčních plavidel 33,8 %, u soukromého zdravotního pojištění 18,2%.

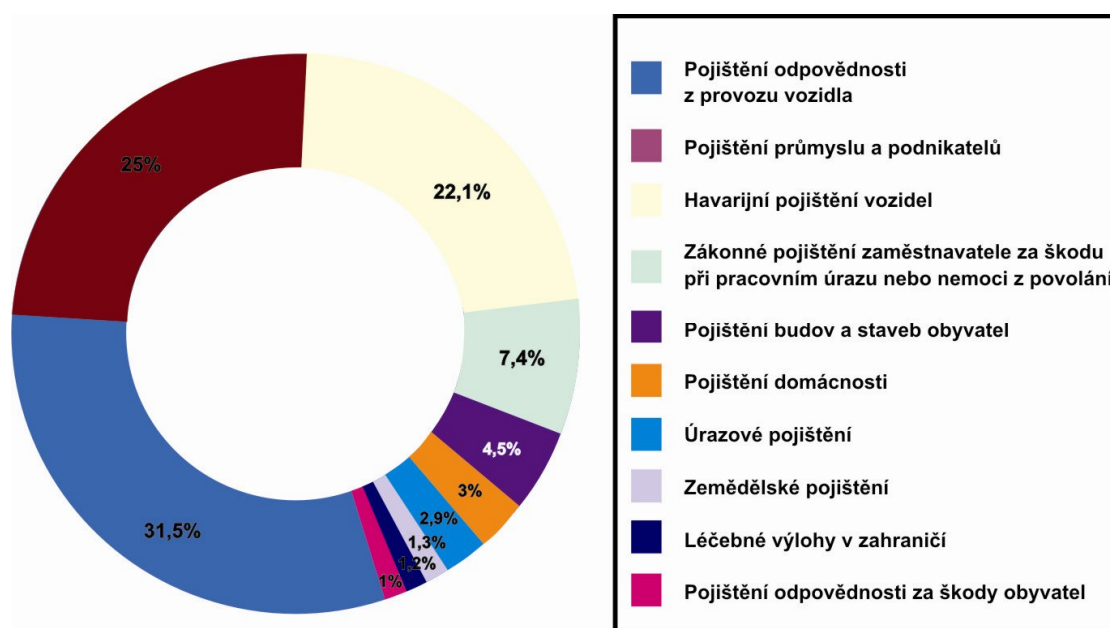
Neživotní pojištění jako celek ovlivnila v roce 2006 především stagnace růstu až pokles u podnikatelského pojištění majetku. Pojištění občanů naopak rostla, a to jak u pojištění všeobecné odpovědnosti, budov a staveb i domácností. I přes zkušenosti

např. s povodněmi v letech 1997 a 2002, nemá nadále více než polovina domácností v ČR sjednáno pojištění domácností.

Pokles tempa růstu předepsaného pojistného nastal v roce 2006 u havarijního pojištění letadel, u pojištění přerušení provozu a u pojištění přepravovaného nákladu. [18]

Níže uvedený graf ilustruje produktovou skladbu a jednotlivé podíly v segmentu neživotního pojištění v roce 2006, kterému jasně dominuje pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, následuje pojištění průmyslových a podnikatelských rizik a havarijní pojištění vozidel.

Obrázek 10 **PRODUKTY NEŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ A JEJICH TRŽNÍ PODÍL (2006)**

Zdroj: ČAP– Výroční zpráva 2006. Zdroj: [cit. 30.4.2008]. Dostupné z: <www.cap.cz>

5.4 Makléřský distribuční kanál v ČR

Mezi tradiční distribuční kanály pojištění na území ČR se řadí zprostředkovatelská činnost, přepážkový prodej, cizí prodejní sítě čítající řadu specializovaných institucí, které nabízí pojištění jako doplňkovou službu svých produktů – tj. prodej pojištění v bankách (bankopojištění), stavebních spořitelnách, u leasingových firem či v penzijních fonděch. Nelze opomenout též přímý marketing – prodej pojištění přes internet, telefon atd.

Zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví může za podmínek stanovených zákonem č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí, § 4 odst. 1, provozovat na území České republiky právnická nebo fyzická osoba jako

- a) vázaný pojišťovací zprostředkovatel
- b) podřízený pojišťovací zprostředkovatel
- c) pojišťovací agent
- d) výhradní pojišťovací agent
- e) pojišťovací makléř
- f) pojišťovací zprostředkovatel, jehož domovským členským státem není Česká republika.

Zprostředkovatel může provozovat zprostředkovatelskou činnost pouze v postavení, v jakém byl registrován.

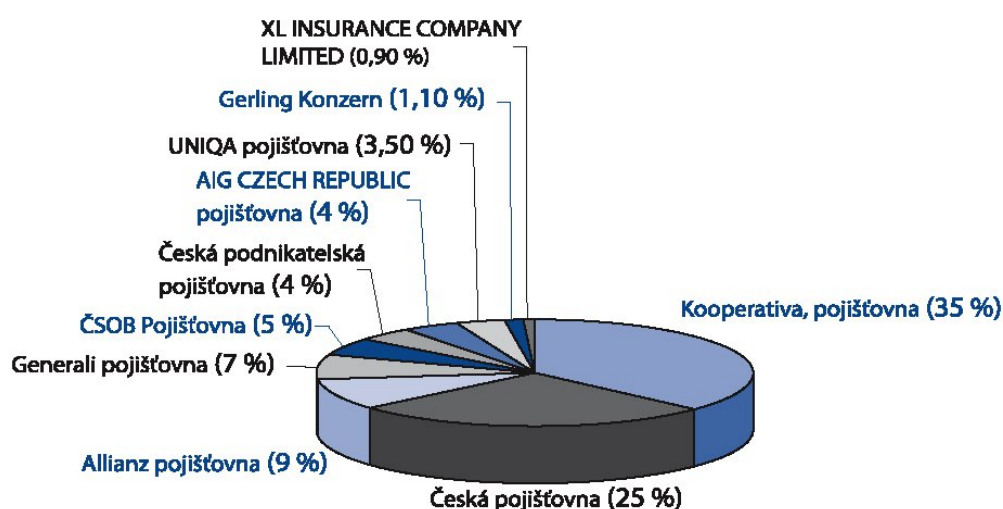
Další stručné analýze budou podrobeni pojišťovací makléři jako právnické a fyzické osoby, kteří jsou nepostradatelnou součástí českého pojistného trhu.

5.4.1 Pojišťovací makléři

Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí, říká, že pojišťovací makléř je ve své činnosti vázán obsahem smlouvy uzavřené se zájemcem o pojištění nebo zajištění. V závislosti na obsahu smlouvy s klientem pojišťovací makléř zpracovává komplexní analýzy

pojistných rizik, návrhy pojistných nebo zajišťovacích programů, poskytuje konzultační a poradenskou činnost, provádí správu uzavřených pojistných nebo zajišťovacích smluv, sleduje lhůty k jejich revizi, spolupracuje při likvidaci pojistných událostí. Pokud byl pojišťovací makléř zmocněn přijímat od pojistníka pojistné nebo od pojišťovny výplaty pojistného plnění, je povinen udržovat trvale likvidní finanční jistinu ve výši 4 % z ročního objemu jím inkasovaného pojistného, nejméně však ve výši odpovídající hodnotě 15 000 eur.

Obrázek 11 **PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ PODLE POJIŠŤOVEN (2006)**

Zdroj: Asociace českých pojišťovacích makléřů – Výroční zpráva za rok 2006 [online].

[cit. 25. 3. 2008]. Dostupné z: <http://www.acpm.cz>

Podíl předepsaného pojistného (17,25 milionu Kč) upsaného makléřskými společnostmi se na celkovém tržním předepsaném pojistném v roce 2006 podílel více než 14%. Nejvíce obchodů realizovaných v roce 2006 bylo uzavřeno u pojišťovny Kooperativa a.s., což představovalo téměř 35% produkce všech členů asociace. U České pojišťovny a.s. bylo umístěno 25% pojistného. U celkem 10 pojišťoven bylo umístěno 94,67% celkové produkce, na zbývající pojišťovny tedy připadlo 5,33%. Pan inženýr Gašpárek, ředitel liberecké pobočky společnosti

Renomia a.s., největší makléřské společnosti v České republice, odhaduje podíl předepsaného pojistného upisovaného makléřskými firmami v segmentu pojištění podnikatelských a průmyslových rizik na celkovém tržním předepsaném pojistném přibližně na 60%. Společnost Renomia a.s. v roce 2006 uzavřela jako jediná makléřská společnost obchody ve velikosti 2 miliardy korun.

Počet pojišťovacích makléřů v České republice rok od roku roste. Stav pojišťovacích makléřů k roku 2006 byl 514, z toho 384 právnických osob a 130 fyzických osob. Tento růst pouze potvrzuje skutečnost, že je tento distribuční kanál stále více využíván a je důležitou součástí českého pojistného trhu. [16]

5.5 Situace na českém zajištěném trhu

Zajištění je nepostradatelný nástroj krytí nadměrných rizik, který pojišťovny využívají, nejsou-li samy schopny daná rizika unést. Jelikož v současné době na tuzemském pojistném trhu neexistuje žádná zajišťovna, jsou pojišťovny odkázány na služby zahraničních zajišťoven.

V České republice má dnes povolenou zajišťovací činnost pouze několik pojišťovacích institucí. Licenci k fakultativnímu i obligatornímu zajištění má Česká pojišťovna a Kooperativa a mohou tedy provádět zajišťovací činnost v plném rozsahu. Povolení k provozování fakultativního zajištění má ještě dalších 10 pojišťoven.

Česká pojišťovna, pojišťovna Allianz, Generali a Kooperativa jsou čtyři největší poskytovatelé neživotního pojištění na českém trhu. Pojišťovny s převažující zahraniční majetkovou účastí jsou zajišťovány převážně u svých mateřských společností v zahraničí (jmenovitě Generali holding, Allianz holdingová společnost, Vienna Insurance Group). Avšak ani tyto pojišťovny si nenechávají celou část všech rizik na vlastní vrub a dále je předávají do zajištění. Například pojišťovna Generali až do roku 2005 odváděla do zajištění více než polovinu předepsaného pojistného,

z něhož pouhých 30% přenechávala cizím zajišťovnám, tzn. že 70% cedovaného pojistného zůstávalo v rukou holdingu Generali.

Krom výše zmíněných mateřských společností jsou nejvýznamnějšími zahraničními zajistiteli českých pojišťoven společnosti Munich Re, Swiss Re, Zurich International a Mitsui Sumimoto. Za výjimku lze považovat Českou pojišťovnu a.s., která jakožto kapitálově nejsilnější byla až donedávna schopná cedovat pouhých 10% z objemu celkového předepsaného pojistného. Toto procento se však již dnes pohybuje kolem 50%.

Úloha zajištění na českém pojistném trhu stále roste. Význam kvalitního zajištění si uvědomuje stále více pojišťoven v důsledku nárůstu četnosti katastrofálních škod na našem území. Českou republiku postihly v letech 1997 a 2002 dvě velké povodně, které, jak říká Ing. Radek Moc PhD., zásadně ovlivnily chování pojišťovacích ústavů v oblasti zajištění. Od roku 1994 se podíl zajištění na celkovém přijatém pojistném v NŽP ztrojnásobil, ceny zajištění v důsledku rostoucích škod z přírodních katastrof také rostou. [13]

6 Porovnání českého a indického pojistného trhu

Ve svém historickém vývoji prošly obě země obdobnými etapami. První pojišťovna na území českých zemí vznikla roku 1827, v Indii roku 1818. Řadu let se poklidně rozvíjelo plně konkurenční prostředí, které bylo narušeno v tehdejší Československé republice roku 1945, kdy byly všechny soukromé pojišťovny (773) znárodněny a v průběhu dalších let vzniklo pět státních pojišťovacích podniků, které byly následně transformovány na jedinou státní pojišťovnu Československou pojišťovnu, národní podnik. Roku 1968 byly z jediné Státní pojišťovny vytvořeny Česká státní pojišťovna se sídlem v Praze a Slovenská štátna poisťovňa se sídlem v Bratislavě. Monopolní období československého pojišťovnictví trvalo až do počátku devadesátých let.

V Indii byl vývoj obdobný. Roku 1956 bylo ústřední vládou převzato a znárodněno 245 domácích a zahraničních životních pojišťoven a spořitelén. Roku 1972 bylo znárodněno i majetkové pojištění a celkem 107 neživotních pojišťoven bylo seskupeno a splynulo ve čtyři pojišťovací společnosti, které na indickém pojistném trhu působí dodnes.

Roku 1991 nabyt v České republice platnosti nový zákon o pojišťovnictví, který s konečnou platností zrušil desetiletí přetrvávající monopol České pojišťovny, zavedl instituci státního dozoru nad pojišťovnami a otevřel český pojistný trh zahraničním subjektům. Více méně ve stejnou dobu, avšak o několik let později byl také v Indii představen zákon, který dopomohl k deregulaci stávajícího pojistného trhu a umožnil vstup soukromým pojišťovnám na trh a taktéž představil dozorový orgán (IRDA). Na českém trhu v současné době působí 33 pojišťoven, v Indii 35.

Při analýze a hodnocení základních ukazatelů českého a indického pojistného trhu je nutné mít na paměti a vzít v úvahu historickou, teritoriální, geografickou, politickou, ekonomickou a demografickou rozdílnost obou zemí.

Rozdílné hodnoty ukazatelů pojištěnosti v jednotlivých zemích jsou dány, mezi jinými, těmito faktory: ekonomickou úrovní země, sociální politikou státu, tradicemi v přístupech ke krytí rizik, aj. [11]

Mezi vnější faktory ovlivňující pojistný trh lze řadit:

- vývoj a objem HDP,
- vývoj inflace,
- vývoj nezaměstnanosti,
- počet obyvatel a jejich věkovou strukturu,
- peněžní příjmy obyvatel.

Vnitřní faktory, které ovlivňují trh zevnitř:

- pojišťovací a zajišťovací činnost,
- zájem a povědomí o pojištění ze strany pojistníků nebo pojištěných,
- regulace pojistného trhu dozorem v pojišťovnictví,
- zprostředkovatelská činnost zprostředkovatelů pojištění,
- činnost asociace pojišťoven.

V tabulce níže jsou uvedeny některé z výše zmíněných faktorů, které působí nejen na pojistný trh a ovlivňují tak úroveň pojištěnosti.

Tabulka 3 **FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ POJISTNÝ TRH**

	Indická republika	Česká republika
Počet obyvatel	1,148 mld.	10,38 mln.
HDP v mld. USD (2006)	906,3	143
HDP na obyvatele v USD (2006)	741	13.928
Míra nezaměstnanosti (2006)	7,8%	7,1%
Podíl ekonomicky činného obyvatelstva	47,5%	65,6 %
Míra inflace (2006)	5,9%	2,5%
Státní dluh (%na HDP)	52,8%	25,1%

Zdroj: <<http://en.wikipedia.org>>, <www.businessinfo.cz>, <www.czso.cz>, <www.economist.com>, <http://www.indianchild.com/population_of_india.htm>.

Pokud vezmeme v potaz markantní rozdílnost většiny daných ukazatelů, pokusíme se vyhodnotit a porovnat vybrané ukazatele v segmentu neživotního pojištění v Indii a v České republice. Vzhledem k tomu, že údaje pojišťoven za rok 2007 nejsou ve všech zemích stále kompletní, nelze s jistotou určit velikost celosvětově předepsaného pojistného v roce 2007. Proto vezmeme velikost předepsaného pojistného v rámci celého světa za rok 2006 jako základnu pro srovnání podílu předepsaného pojistného v analyzovaných zemích k hodnotě celosvětově předepsaného pojistného. V roce 2006 byla velikost předepsaného pojistného v rámci celého světa ve velikosti 3.723 mld. USD (=100%). Předpokládaný měnový kurz USD vůči indické rupii je 1 USD = 43,59 INR a vůči české koruně 1 USD = 20,308 CZK. [32]

Tabulka 4 **VYBRANÉ UKAZATELE SEGMENTU NŽP V INDII A V ČESKÉ REPUBLICE**

	Indická republika	Česká republika
Celkové předepsané pojistné v mld. USD	41,74 (1,12%)	6,42 (0,17%)
Předepsané pojistné v oblasti ŽP v mld. USD	17,34	2,66
Předepsané pojistné v oblasti NŽP	249,055 mln INR	76,405 mld. CZK
Předepsané pojistné v oblasti NŽP v mld. USD	5,72 ²⁰	3,76
Počet smluv ve kmeni NŽP (ks)	54 795 189	14 708 935
Tržní podíl největší pojišťovny v segmentu NŽP	20,14%(NI)	34,35% (ČP)
Pojištění, které se podílelo největší měrou na celkovém předepsaném pojistném NŽP	Pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (29,52%)	Pojištění motorových vozidel ²¹ (42,95%)
Počet pojišťoven na pojistném trhu	35	33
Dozorový orgán v odvětví pojištnictví	IRDA	MF a ČNB

Zdroj: IRDA Annual Report 2006-2007, ČAP Výroční zpráva 2006, Předběžné údaje ČAP za období 1-12/2007.

Jak již bylo výše zmíněno, pro markantní rozdíly hlavních ekonomických ukazatelů, které ovlivňují hospodářský vývoj celé země včetně trhu pojištění, nelze jednoznačně porovnat a zhodnotit výsledky v sektoru pojištění v České a Indické republice.

Jelikož je Indie nejlidnatější demokracie světa a její hospodářský růst za Čínou nejrychleji rostoucí, lze konstatovat, že je Indie jedním z významných „spoluúčastníků“ celosvětového předepsaného pojistného. Česká republika si v rámci

²⁰ IRDA. Annual Report 2006-2007. s. 20. Zdroj: [cit. 5.4.2008]. Dostupné z: <<http://www.irdaindia.org>>. Na předepsaném pojistném v segmentu NŽP se dále podílelo předepsané pojistné upsané pojistiteli v zahraničí a předepsané pojistné zajišťovny GIC.

²¹ Pojištění motorových vozidel zahrnuje havarijní pojištění a pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.

států Evropské unie nestojí špatně avšak ani ne nejlépe. Ve srovnání pojištěnosti Česka a EU je ta naše proti evropské poloviční.

Česká republika od svého vstupu do Evropské unie harmonizuje právní rámec oblasti pojišťovnictví v souladu s danými směnicemi evropského práva, může se inspirovat zkušenostmi a přebírat prověřené postupy zahraničních pojišťoven, které si ve výkonu na pojistném trhu stojí velice dobře.

Indická republika teprve postupně otevírá svůj trh zahraničí a mezinárodním pojišťovacím institucím. Není tomu tak dávno, kdy se na indickém pojistném trhu objevily první soukromé pojišťovny. Ty v rámci společného podnikání se zahraničními pojišťovnami získávají jejich know-how, postupy a vyspělé interní systémy dostatečně dobré na to, aby se chopily vedoucích pozic nejen na indickém subkontinentu. Právní rámec v segmentu indického pojišťovnictví je však stále dosti omezující. Jak již bylo v předchozím textu uvedeno, pojistný trh bude podroben další intenzivnější liberalizaci a tím bude dosahovat svého obrovského potenciálu, který Indie skrývá.

Závěr

Přestože se Indie pyšní prvenstvím nejlidnatější světové demokracie, díky pokračujícím napjatým vztahům s Pákistánem a dění v Kašmíru, je země z mezinárodního pohledu považovaná za politicky nestabilní. Na základě postupného zavádění reformních změn indická ekonomika prosperuje a ve střednědobém horizontu se nadále předpokládá její silný růst. Faktory zásadně ovlivňující tento růst zahrnují demografické složení, lidský kapitál, světovou integraci, makroekonomickou a fiskální stabilitu, a různorodou skladbu průmyslových odvětví. Existují však také překážky, které brání ekonomickému růstu Indie dosáhnout stejného tempa jako je například tempo Číny a Ruska. Jedná se např. o rozvíjející se regulační prostředí či stále přetrvávající bariéry volného podnikání zahraničních společností a to nejen na pojistném trhu.

Vývoj indického pojišťovnictví je neodmyslitelně spjat s historickým obdobím znárodnění a opětovné liberalizace pojistného trhu. Reforma trhu neživotního pojištění, které bylo znárodněno roku 1972, nepřetržitě probíhá od přelomu tisíciletí. Významný reformní boom nastal roku 2007 v souvislosti s ukončováním procesu cenové deregulace, jejímž cílem bylo snížení cen pojistného klíčových oblastí obchodu, kdy v konečném důsledku regulované sazby zůstaly pouze u produktu pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Charakteristickým rysem současného indického pojišťovnictví je 26% hranice zahraniční majetkové účasti, téměř dokončený proces deregulace sazeb pojistného, povinná 15% cese zajišťných obchodů do zajištění u *the General Insurance Corporation of India*, jediné zajišťovny na indickém trhu.

Námět diplomové práce o indickém pojistném trhu se mi během jejího zpracovávání stal výzvou, neboť obdobná tematika pojednávající o – na naše podmínky – tak exotickém pojistném trhu nebyla dosud v českém jazyce vypracována a publikována. Podklady a veškeré údaje čerpané převážně ze zahraničních internetových zdrojů, mi zpracování nijak neulehčilo. Překlady odborných článků mi byly profesním a odborným přínosem ve smyslu dalšího zdokonalení jazykových znalostí a práce na tématu byla zajímavá a troufám si říci, že i zábavná.

Ve své práci jsem se pokusila detailně rozebrat indický trh neživotního pojištění z pohledu tržních hráčů, produktové skladby a předpokládaného budoucího vývoje, a porovnat je v rámci možností s výsledky analýzy českého pojistného trhu provedené na obdobné bázi.

Postupné otevírání a probíhající integrace indické ekonomiky do globálního spektra nutí indickou vládu a regulátora v pojišťovnictví, stále zdokonalovat současný stav podnikatelského a ekonomického prostředí, upouštět od restriktivních opatření a přizpůsobovat změnám legislativní rámec. Indický pojistný trh se bude i nadále na základě plánovaných rozsáhlých regulačních změn během několika dalších let významně transformovat a vyvíjet k obrazu „západního“ pojišťovnictví.

Seznam použité literatury

Acrobat Reader Documents:

1. Česká asociace pojišťoven. *Předběžné údaje ČAP za období 1-12/2007*. 2007. Zdroj: [cit. 16.4.2008]. Dostupné z: <www.cap.cz>
2. Benfield. *China Insurance Market review. Major changes. Rapid growth*. September 2006. Zdroj: [cit. 12.4.2008]. Dostupné z: <www.benfieldgroup.com/NR/rdonlyres/3F5DC12A-DBF1-43E4-A989-169D70568683/0/ChinaInsuranceMarketReview.pdf>
3. Deutsch Bank Research. *India as a global power?* December 2005. Zdroj: [cit. 5.4.2008]. Dostupné z: <http://www.csis.org/media/csis/pubs/051216_indiaglobalpwr.pdf>
4. Deutsch Bank Research. *India Rising: A Medium-term Perspective India Special*. 2005. Zdroj: [cit. 28.4.2008]. Dostupné z: <www.dbresearch.com/PROD/DBR_INTERNET_EN-PROD/PROD000000000187531.pdf>
5. IRDA. *Journal – March 2005*. Zdroj: [cit. 16.4.2008]. Dostupné z: <<http://www.irdaindia.org>>
6. Kumar, S. *Changing scenario of Insurance Industry*. United India Insurance Ltd. 2004. Zdroj: [cit. 16.4.2008]. Dostupné z: <www.insuranceinstituteofindia.com/InsuranceInst/Publication/Uploads/Journal-Jan-June-04/Chapter10.pdf>
7. Lloyd's. *India 2010 – A Lloyd's View*. June 2007. Zdroj: [cit. 3.11.2007]. Dostupné z: <<http://www.lloyds.com/NR/rdonlyres/3B9FD18C-7D3A-41FE-AB0F-7AABD77FA359/0/ReportIndiaJun07.pdf>>
8. Social Technologies. *Future Expeditions. BRIC: India*. Final Report 2008. Zdroj: [cit. 2.6.2008]. Dostupné z: <<http://edition.cnn.com/2004/WORLD/asiapcf/09/03/india.eye.infra/index.html>>
9. The Boston Consulting Group. *India's New Opportunity – 2020*. Zdroj: [cit. 5.4.2008]. Dostupné z: <http://www.ibef.org/artdisplay.aspx?cat_id=60&art_id=14328&in=15>

Knižní publikace:

10. DUCHÁČKOVÁ, E. *Pojišťovnictví a pojištění*. 1. vyd. Praha: VŠE, 2002. ISBN 80-245-0023-X.
11. DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, 2003. ISBN 80-86119-67-X.
12. KOVÁRNOVÁ, M., ODSTRČILOVÁ M. *Pojišťovací anglicko-český slovník*. Česká pojišťovna 1992.
13. MOC, R. *Zajištění, jeho tradiční i alternativní formy, zajištění vztahy, situace na zajišťném trhu*. Disertační práce. Technická univerzita v Liberci 2007.

Periodika:

14. KELLER, J., MARTÍNEK, O. Předběžné výsledky členů ČAP za rok 2007. *Čtvrtletník Pojistný obzor*. Praha: 2008, č. 1/2008, s. 14 – 15. ISSN 0032-2393.
15. TROJANOVÁ, L. 180 let českého pojišťovnictví. *Měsíčník pojistný obzor*. Praha: 2007, č. 10/2007, s. 6. ISSN 0032-2393.

Výroční zprávy:

16. Asociace českých pojišťovacích makléřů. *Výroční zpráva za rok 2006*.
17. Česká asociace pojišťoven. *Výroční zpráva 2005*, 1. vyd., B.I.G. Pratur
18. Česká asociace pojišťoven. *Výroční zpráva 2006*, 1. vyd., B.I.G. Pratur
19. Česká národní banka. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2006*. Studio Press 2007.
20. Insurance Regulatory and Development Authority. *Annual Report 2005 – 2006*. IRDA 2007.
21. Insurance Regulatory and Development Authority. *Annual Report 2006 – 2007*. IRDA 2008.

Internetové stránky:

22. <http://cizi-vztahy-indie.navajo.cz>
23. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Indie>
24. <http://paultan.org/archives/2006/08/18/naza-plans-to-setup-ckd-plant-in-india/>
25. <http://www.acpm.cz>
26. http://www.bbc.co.uk/czech/India_Pakistan/
27. <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/indie-zakladni-informace-o-teritoriu/1/1000422>
28. <http://www.cap.cz>
29. <http://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/in.html#People>
30. <http://www.claimsjournal.com/news/international/2006/12/21/75303.htm>
31. http://www.cnb.cz/cs/legislativa/leg_pojistovny/
32. <http://www.czso.cz>
33. http://www.domainb.com/finance/insurance/general_insurance_corporation/20040304_reinsurance.htm
34. <http://www.economist.com/countries/India/profile.cfm?folder=Profile-FactSheet>
35. <http://www.economywatch.com/indianeconomy/indian-insurance-sector.html>
36. <http://www.globalpolitics.cz/clanek/indie-usa-vztahy.html>
37. http://www.indianchild.com/population_of_india.htm
38. <http://www.indiaonestop.com/insurance/insurance.htm>
39. <http://www.insurancejournal.com/news/international/2006/12/19/75161.htm>
40. <http://www.irdaindia.org>
41. http://www.irda.gov.in/ADMINCMS/cms/NormalData_Layout.aspx?page=PageNo4&mid=2
42. <http://www.rms.com/AboutRMS/>
43. <http://www.thehindubusinessline.com/2004/10/08/stories/2004100802020600.htm>
44. <http://www.thehindubusinessline.com/2006/10/04/stories/2006100403490300.htm>
45. <http://www.thehindubusinessline.com/2007/05/12/stories/2007051203800200.htm>

Seznam příloh

Příloha 1 – Výsledky hospodaření indických státních pojišťoven v segmentu NŽP

Příloha 2 – Výsledky hospodaření indických soukromých pojišťoven v segmentu NŽP

Příloha 3 – Výsledky hospodaření státní indické zajišťovny GIC